แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก
ฉบับทบทวน ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐
ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก
จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยการเก็บและรวบรวมข้อมูล ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาเพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานการศึกษา และวิเคราะห์พื้นที่ชุมชน ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ปัญหาต่างๆ โดยการจัดเวทีชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสรุปปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตลอดจนการวางแผนการจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาการเกษตรของตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก เอกสารเล่มนี้เป็นเพียงข้อมูลพื้นฐาน มีข้อมูลบางส่วนจะใช้ได้อย่างถูกต้อง ขึ้นอยู่กับผู้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอง บางข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นจึงควรพิจารณาให้เข้าใจชัดเจน ก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ขอขอบคุณทุกส่วนราชการ และเกษตรอำเภอนาเชือก คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อบต ทุกหมู่บ้าน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเล่มนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

นางสาวกนกวรรณ ราชเจริญ
นักวิชาการส่งสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	ฉ
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๓
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๔
๓. สภาพภูมิอากาศ	
๓.๑ ภูมิอากาศ	๗
๓.๒ ฤดูกาล	๗
๓.๓ ปริมาณน้ำฝน	๗
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๘
๔ เส้นทางคมนาคม	
๔.๑ การคมนาคมติดต่อภายในอำเภอ	๘
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๙
๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๑๐
๕.๓ พื้นที่ชลประทาน	๑๐
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๑
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของอำเภอ / จังหวัด	๑๒
๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๑๓
๖.๔ การศึกษา	๑๓
๖.๕ การสาธารณสุข	๑๔
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๔
๖.๗ องค์กร/สถาบัน	๑๔
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๘

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบลหนองกุง ๒๑

ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ ๒๑-๔๘

ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข ๔๙

๒. การจัดทำ TOWS Matrix ๕๐

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอนาเชือก

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง) ๕๒

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร ๕๓

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร ๕๕

๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร ๕๗

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ๖๐

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

กิจกรรมย่อย: สนับสนุนเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว ๖๒

โครงการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัดหรือปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ๖๕

สารบัญ (ตาราง)

หน้า

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒
ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน อำเภอนาเชือก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๔ ๘
ตารางที่ ๓ ข้อมูลการปลูกข้าวนาปี ตำบลหนองกุง ปี ๒๕๖๘ ๑๑
ตารางที่ ๔ ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองกุง ปี ๒๕๖๘ ๑๑
ตารางที่ ๕ ข้อมูลการปลูกอ้อยตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือกปี ๒๕๖๘ ๑๑
ตารางที่ ๖ ข้อมูลการปลูกยางพาราตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘ ๑๑
ตารางที่ ๗ แสดงสมมติฐานและการประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๘ ๑๒
ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลประชากรตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก ๑๓
ตารางที่ ๙ แสดงกลุ่มสถาบันเกษตรกร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๑๗
ตารางที่ ๑๐ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๑๘
ตารางที่ ๑๑ พื้นที่การเกษตรอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๑๙
ตารางที่ ๑๒ จำนวนหมู่บ้านและประชากร ตำบลหนองกุง ปี ๒๕๖๘ ๒๐
ตารางที่ ๑๓ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๑
ตารางที่ ๑๔ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๒
ตารางที่ ๑๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๒
ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๔
ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๔
ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอนาเชือก ๒๕
ตารางที่ ๑๙ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๕
ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๕
ตารางที่ ๒๑ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนาเชือก ๒๖
ตารางที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก ๒๘
ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๒๘
ตารางที่ ๒๔ แสดงทรัพยากรดินอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๓๐
ตารางที่ ๒๕ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอนาเชือก ๓๒
ตารางที่ ๒๖ ข้อมูลปฏิทินการปลูกพืช ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก ๓๔
ตารางที่ ๒๗ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๓๔
ตารางที่ ๒๘ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ข้าว ตำบลหนองกุง ๓๖
ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก ๓๖
ตารางที่ ๓๐ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๕ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๓๘
ตารางที่ ๓๑ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่มันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก ๔๑
ตารางที่ ๓๒ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอนาเชือก ๔๑
ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๔๑
ตารางที่ ๓๔ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน(อ้อยตอ) ปี ๒๕๖๕ ตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก ๔๖
ตารางที่ ๓๕ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยตามระดับชั้นความเหมาะสมปลูกยางพารา อำเภอนาเชือก ๔๘
ตารางที่ ๓๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข ๔๙
ตารางที่ ๓๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix ๕๐

สารบัญ (ภาพ)

	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอำเภอนาเชือกจังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ การแบ่งเขตการปกครองอำเภอนาเชือก	๒
ภาพที่ ๓ สภาพพื้นที่ดอนอำเภอนาเชือก	๓
ภาพที่ ๔ อาณาเขตติดต่อ อำเภอนาเชือก	๔
ภาพที่ ๕ แสดงชุดดิน อำเภอนาเชือก	๕
ภาพที่ ๖ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย มม.	๗
ภาพที่ ๘ แสดงเส้นทางคมนาคมจังหวัดมหาสารคาม	๘
ภาพที่ ๙ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน	๑๐
ภาพที่ ๑๐ การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอนาเชือก	๑๘
ภาพที่ ๑๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอนาเชือก	๒๑
ภาพที่ ๑๒ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอนาเชือก	๒๓
ภาพที่ ๑๓ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ภาพที่ ๑๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ภาพที่ ๑๕ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๔
ภาพที่ ๑๖ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.เครือข่าย	๒๗
ภาพที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๐
ภาพที่ ๑๘ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๐
ภาพที่ ๑๙ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ภาพที่ ๒๑ แสดงเขตความเหมาะสม **(**พื้นที่ศักยภาพ**)** สำหรับปลูกข้าว อำเภอนาเชือก	๓๒
ภาพที่ ๒๒ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว อำเภอนาเชือก	๓๒
ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ภาพที่ ๒๔ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก	๓๖
ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๐
ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน	๔๑
ภาพที่ ๒๗ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๒
ภาพที่ ๒๘ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อยโรงงาน(โรงงานน้ำตาล) ในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๗
ภาพที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๘

บทที่ ๑
สภาพทั่วไป

๑.ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ ตำบลหนองกุง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอนาเชือก โดยมีระยะทางห่างจากอำเภอนาเชือกประมาณ ๘ กิโลเมตร เนื้อที่ตำบลหนองกุงมีเนื้อที่ในเขตรับผิดชอบจำนวน ๑๗,๕๒๘ ไร่ หรือประมาณ ๒๘.๑๓๑ ตารางกิโลเมตร

๑.๒ อาณาเขตติดต่อ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลนาภู อำเภอยางสีสุราช

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสันป่าตอง อำเภอนาเชือก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก และตำบลบ้านดู่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

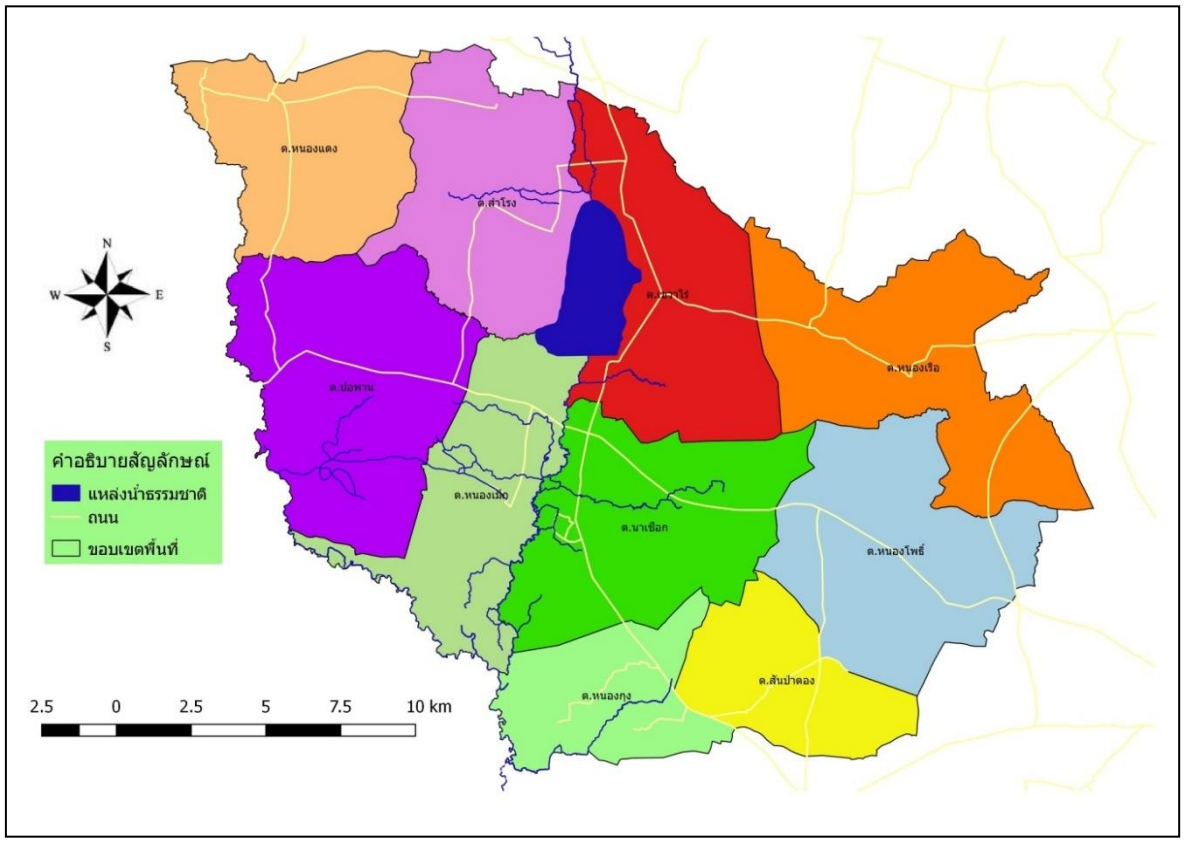

ภาพที่ ๑ ที่ตั้งตำบลหนองกุงจังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

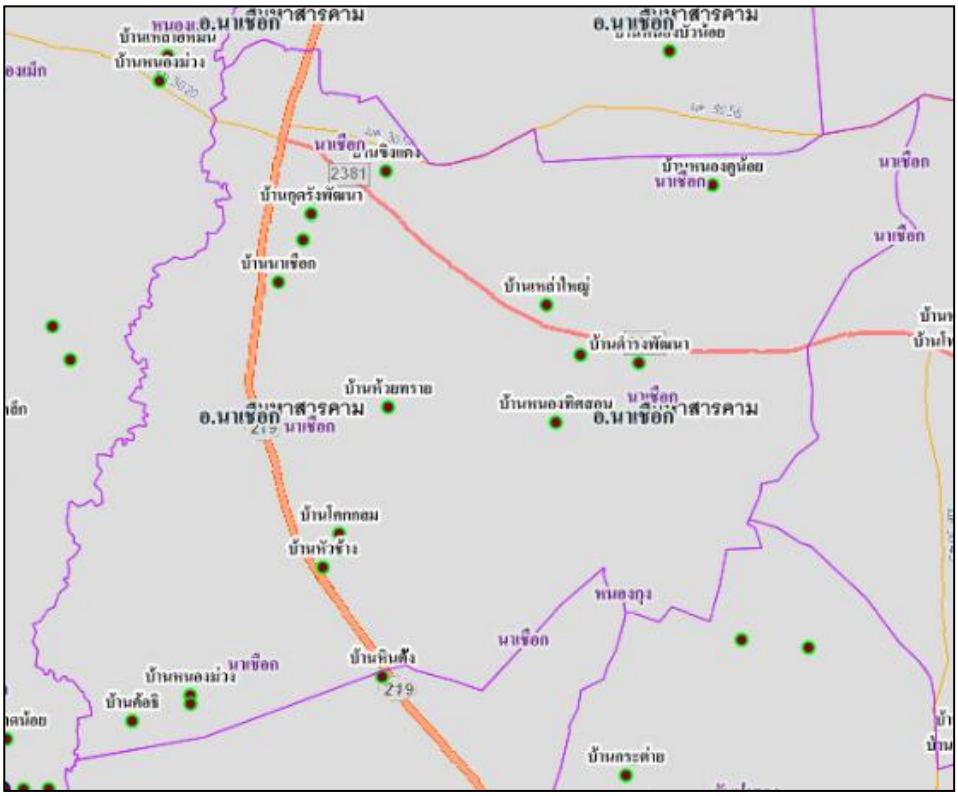

ภาพที่ ๒ การแบ่งเขตการปกครองอำเภอนาเชือก
(ที่มา: กรมการปกครองอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ หมู่บ้าน
ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ผู้ใหญ่บ้าน	หมายเหตุ
๑	อีโต้	นางสาวแพรวดารา ปุริมายะตา	
๒	หนองแดง	นายณัฐพล ทุมพะลา	
๓	มะอึ	นายสมบูรณ์ พลไชยขา	
๔	หนองกุง	นายธนูชัย ปัสสาวะโก	
๕	ป่าแดง	นายธีรยุทธ เจดีย์	
๖	หนองคู	นายสมพงศ์ ปิดตาระโพธิ์	
๗	หนองใหม่	นางเพลินพิศ ปะระขา	
๘	ป่าดู่	นายดวงเดือน สิงห์ที่อ	
๙	หนองแสง	นายดุสิต ปุริทำโม	
๑๐	หนองหว้า	นายจรัญ ทองจุลละ	
๑๑	บ้านกลาง	นายณัฐรงค์ สิงห์พร	**กำนัน**

(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

สภาพภูมิประเทศของอำเภอนาเชือกโดยทั่วไปมีพื้นที่สูงอยู่กลางของตำบล และทิศตะวันออกของตำบล ทิศใต้เป็นที่ลุ่มและที่ดอนสลับกัน ส่วนทิศตะวันตกเป็นที่ลุ่ม

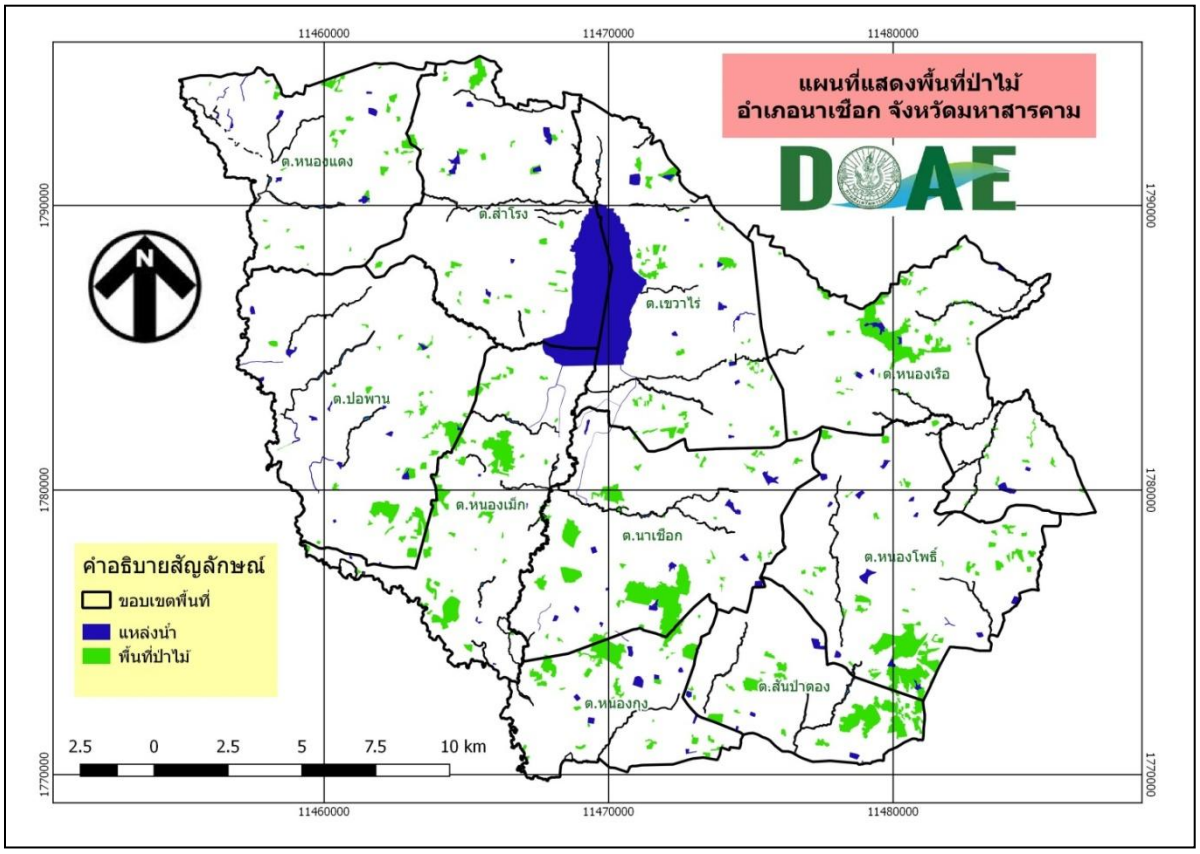

ภาพที่ ๓ สภาพพื้นที่ดอนอำเภอนาเชือก
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๘)

๒.๒ ลักษณะทิศทางและความลาดชัน

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีรูปร่างคล้ายนกอินทรีย์กลับหัว ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๕ องศา ๒๕ ลิปดา และ ๑๖ องศา ๔๐ ลิปดา เหนือ เส้นแวงที่ ๑๐๒ องศา ๕๐ ลิปดา และ ๑๐๓ องศา ๓๐ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ ประมาณ ๔๗๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๕,๒๖๗.๕๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๓.๓ ล้านไร่

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดบุรีรัมย์

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดมหาสารคาม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงคล้าย ลูกคลื่นลุ่มๆ ดอนๆ ไม่มีภูเขา มีทุ่งนาสลับป่าโปร่ง มีไม้เขตร้อนหรือที่เรียกว่าป่าโคก พื้นดินเป็นดินปนทราย หรือไม่ก็เป็นทรายร่วน เก็บน้ำไม่ค่อยอยู่แม้ว่าจะมีฝนตก ในฤดูแล้งกันดารน้ำมาก มีแม่น้ำไหลผ่าน ระดับพื้นที่โดยเฉลี่ยสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๑๓๐ – ๒๓๐ เมตร

ภาพที่ ๔ อาณาเขตติดต่อ อำเภอนาเชือก
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, ๒๕๖๘)

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน จากการค้นข้อมูลสารทรัพยากรดินรายจังหวัด กรมพัฒนาที่ดิน พบว่าพื้นที่อาณาเขตตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ดินทั้งหมด ๑๕,๐๓๔ ไร่ มีพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในเป็นแหล่งชุมชน ๑,๑๖๔ ไร่ พื้นที่แหล่งน้ำ ๒๖๖.๗๕ ไร่ และพบชุดดิน ๙ ชุดดิน ได้แก่ ชุดดินที่ ๑๘ จำนวน ๒๒๐.๐๒ ไร่, ชุดดินที่๒๐ จำนวน ๖๕๒.๔๒ ไร่, ชุดดินที่๒๒ จำนวน ๘๔๔๓.๘๒ ไร่, ชุดดินที่ ๒๔ จำนวน ๑๑๗.๒๓ ไร่, ชุดดินที่ ๓๗ จำนวน ๘๑๗.๙๔ ไร่ , ชุดดินที่๔ จำนวน ๓๒๐.๓๘ ไร่, ชุดดินที่ ๔๐ จำนวน ๖๗๑๑.๘๙ ไร่ , ชุดดินที่ ๔๑ จำนวน ๘๓๐๗.๔๓ ไร่ และชุดดินที่๔๔ จำนวน ๒๐๖๐.๔๖ ไร่ ซึ่งพื้นที่ดินส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ โครงสร้างของดินส่วนใหญ่แน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

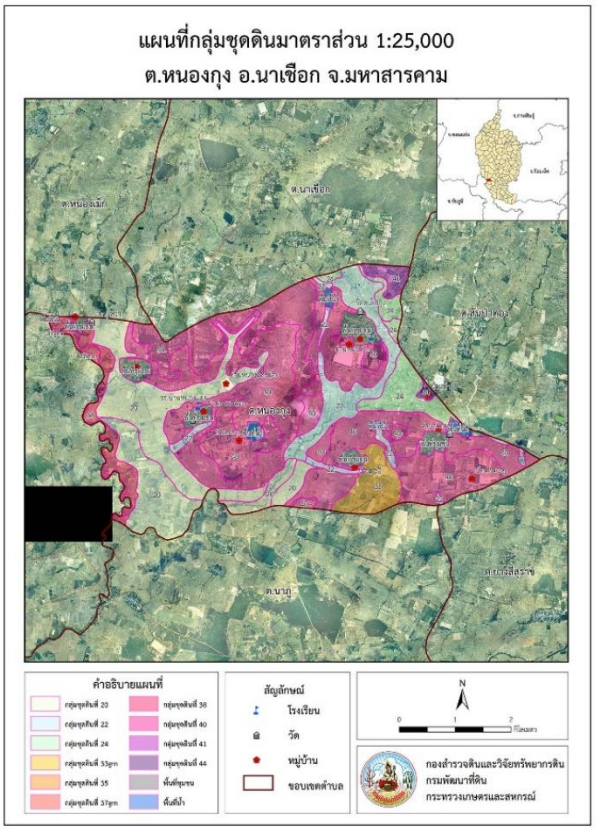

ภาพที่ ๕ แสดงชุดดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,๒๕๖๘)

จากภาพที่ ๕ สามารถอธิบายคุณสมบัติของชุดดินต่างๆได้ดังนี้

<u>ชุดดินที่ ๔๐</u>

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน : เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของพวกวัสดุเนื้อหยาบ เป็นพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขา หรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ : ต่ำ

การใช้ประโยชน์ ใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด และถั่ว บางแห่งมีสภาพเป็นป่าละเมาะหรือทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย พืชที่ปลูกมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำได้ง่าย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดินโดยเฉพาะบริเวณที่มีความลาดชันสูง

แนวทางการจัดการดิน : เพื่อการเพาะปลูกปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านเมล็ดถั่วพร้า ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ปลูกไม้ผลขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ย

คอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ทำขั้นบันได คันดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม วัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ชุดดินที่ ๓๕

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของวัสดุเนื้อหยาบที่ส่วนใหญ่มาจากหินตะกอน พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขา หรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ดินมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือแดง และอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

แนวทางการจัดการดิน เพื่อการเพาะปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านเมล็ดถั่วพร้า ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูก พื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ควรใช้วัสดุปูน ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่

ปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น การทำขั้นบันได หรือการสร้างคันดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม วัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและมีระบบการให้น้ำในแปลงปลูก พื้นที่ที่เป็นกรดจัดมาก ควรใช้วัสดุปูน ๐.๕-๑.๐ กิโลกรัม/หลุม

ชุดดินที่ ๒๒

ลักษณะเด่น กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำเนื้อหยาบ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ โดยมีเนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีพื้นเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีเหลืองปนน้ำตาล และอาจพบมีศิลาแลงอ่อนในดินชั้นล่าง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ต่ำ

การใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ปลูกข้าว บางแห่งยังคงสภาพเป็นป่าอยู่

ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำนาน และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

๓. สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดมหาสารคาม ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจ้าฤดูกาล ซึ่ง ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณ กลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ท้าให้จังหวัดขอนแก่นมี อากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปก คลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ท้าให้มีฝนตกชุกทั่วไป ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เป็นต้นไป

๓.๒ ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดมหาสารคาม พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออก ได้เป็น ๓ ฤดู ดังนี้ ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นจะแผ่ลงปก คลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ท้าให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณจังหวัดมหาสารคามจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมจะเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นมากที่สุด ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของ ประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ท้าให้อากาศเริ่ม ชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุก หนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุ หมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๘ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๘๓.๖๔ มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน ของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือน ธันวาคม โดยมีปริมาณ ๐ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน กรกฎาคมโดยมีปริมาณ ๒๐๗.๕๘ มิลลิเมตร

(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา ,๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒ แสดงสถิติปริมาณน้ำฝน อำเภอนาเชือก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๔

ปี / เดือน	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
ม.ค	๗.๗	๔.๖	๐	๐	๐
ก.พ	๐.๔	๐	๗.๓	๐	๑๓.๕
มี.ค	๗๕.๓	๑๗.๒	๑๗.๒	๙.๑	๑๑.๔
เม.ย	๕๗.๘	๑๖.๔	๗๖.๕	๖๓.๙	๑๒๓.๖
พ.ค	๒๖๕.๕	๑๓๐.๔	๑๙๖.๗	๙๓.๓	๔๖.๙
มิ.ย	๘๗.๑	๗๘.๓	๑๑๖.๒	๖๖.๔	๑๐๒.๖๓
ก.ค	๓๘๕.๖	๕๐.๕	๗๗.๒	๒๑๒.๙	๓๑๑.๗
ส.ค	๑๒๘.๓	๔๗.๕	๔๐๖.๗	๑๖๘.๒	๑๘๗.๔
ก.ย	๑๓๘.๒	๘๖.๘	๒๐๙.๒	๓๓๒.๕	๒๒๐.๙
ต.ค	๑๔๑.๒	๒๘.๘	๑๔.๔	๙๕.๐	๕๕.๐
พ.ย	๖.๐	๒๕.๘	๐	๔.๑	๐
ธ.ค	๐	๐	๐	๐	๐
รวม	๑๒๙๓.๑๐	๔๘๖.๓๐	๑๑๒๑.๔๐	๑๐๔๕.๔๐	๑๐๗๓.๐๓
เฉลี่ย	**๑๐๗.๗๖**	**๔๐.๕๓**	**๙๓.๔๕**	**๘๗.๑๒**	**๘๙.๔๒**

(ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา ,๒๕๖๔)

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

เนื่องจากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคามเป็นที่ราบสูงไม่มีภูเขา อากาศจึงไม่ร้อนอบอ้าวมากนักในช่วง ฤดูร้อน และอากาศค่อนข้างหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๗.๑ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด เฉลี่ย ๒๒.๐ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๒.๘ องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบ อ้าวมากที่สุดในรอบปี วัดอุณหภูมิสูงที่สุดที่ตรวจวัดได้ ๔๒.๕ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙ ส่วน ในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นมากที่สุดในเดือนธันวาคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ ๕.๓ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

๔. เส้นทางคมนาคม

การคมนาคมขนส่งของอำเภอนาเชือก สามารถติดต่อระหว่างชุมชนได้สะดวกโดยทางรถยนต์

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๒๑๙ ถนนนาเชือก-พยัคฆภูมิพิสัย เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อ ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ภาพที่ ๘) ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงหมายเลข ๒๑๙ เส้นทางระหว่างนาเชือก ถึง อำเภอยางสีสุราช ระยะทาง ๑๔ กิโลเมตร
-ทางหลวงหมายเลข ๕๐๔๕ เส้นทางระหว่างนาเชือก ถึง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร มีสายเดินรถประจำทางผ่านระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่ รถประจำทางสายพยัคฆภูมิพิสัย - มหาสารคาม

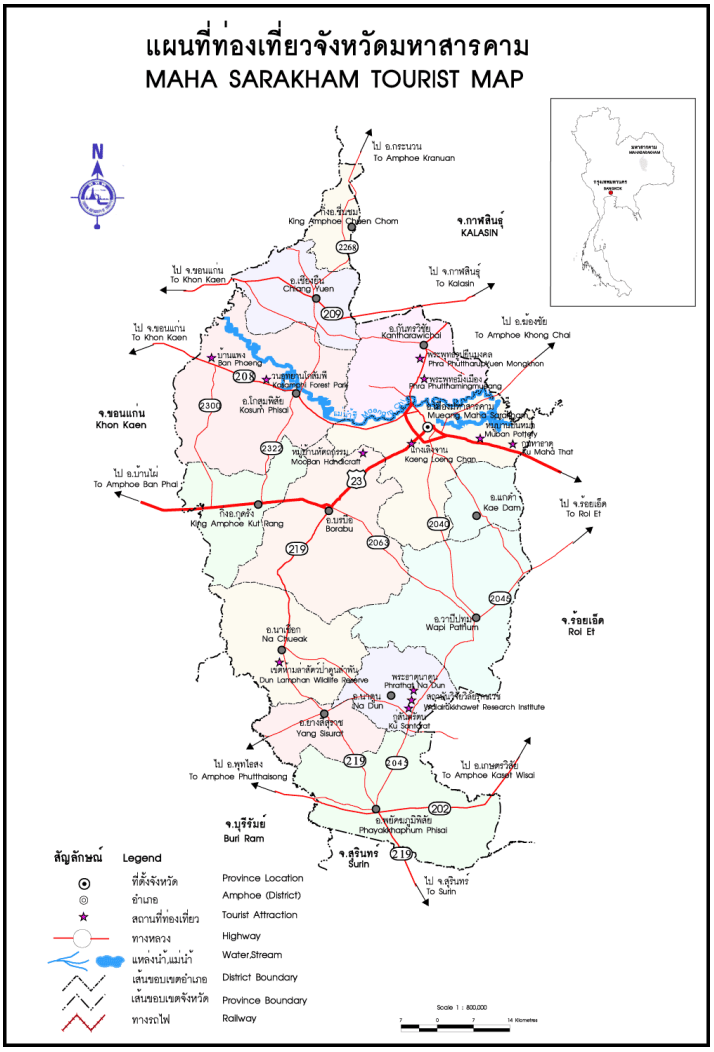

ภาพที่ ๗ แสดงเส้นทางคมนาคมจังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

ตำบลหนองกุง เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดินบ่อบาดาลรวมทั้งสิ้น ๑๙ บ่อ
- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๙ แห่ง

๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ

ตำบลหนองกุง ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ ที่ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองแสง ตำบลเขวาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พิกัด ๔๘PTC ๘๙๒-๕๐๕ ระวาง ๕๖๔๐-IV ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ .๒๕๑๑ อยู่ติด

ทางหลวงสาย ๒๑๙ ระหว่างอำเภอบรบือไปอำเภอนาเชือก ตรง กม.ที่๒๙ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ ปี (๒๕๑๐-๒๕๑๕) มีพื้นที่รับน้ำฝนเหนืออ่าง ๒๐๘.๐๐ ตร.กม. พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ ๑๐.๑๔๔ ตร. กม. ระดับน้ำสูงสุด +๑๖๗.๒๕๐ ม.(รทก.) ระดับน้ำเก็บกัก +๑๖๖.๐๐๐ม. (รทก.) ความจุของอ่างฯที่ระดับเก็บกัก ๓๑.๕๐๐ ล้าน ลบ.ม. ความจุของอ่างฯที่ระดับน้ำสูงสุด ๔๓.๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. ความจุของอ่างฯที่ระดับธรณีท่อ ๓.๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. ระดับสันเขื่อน +๑๖๘.๕๐๐ ม. (รทก.)

ภาพที่ ๘ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่ชลประทาน
(ที่มา : กรมชลประทาน,๒๕๖๘)

๕.๓ พื้นที่ชลประทาน

อ่างเก็บน้ำห้วยค้อ มีลำห้วยสาขาเล็กๆหลายสาย ตามปกติจะเริ่มมีน้ำไหลลงลำห้วย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ไปจนถึงเดือน ตุลาคม ในเดือนกันยายนเป็นเดือนที่น้ำไหลลงลำห้วยมากที่สุด ฝนที่ตกในบริเวณจังหวัดมหาสารคาม เกิดจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กับฝนที่เกิดจากลมใต้ฝุ่นจากทะเลจีน เริ่มตกประมาณเดือนพฤษภาคม และสิ้นสุดราวกลางเดือน ตุลาคม เฉลี่ยตลอดปีจะมีฝนประมาณ ๑,๒๕๐ มม.

พื้นที่ส่งน้ำในแปลงนา ๑๘,๕๐๐ ไร่ พื้นที่ฝั่งขวา ๘,๓๖๙ ไร่ พื้นที่ฝั่งซ้าย ๑๐,๑๓๑ ไร่ จำนวนคูส่งน้ำ ๙๙ สาย รวมความยาวคูส่งน้ำ ๑๒๐.๓๗๕ กม. พื้นที่ปลูกพืชฤดูแล้ง ๑,๕๐๐ ไร่

๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

อาชีพหลักของประชากรในเขตตำบลนาเชือก ซึ่งทำนาทุกครอบครัว ทำไร่มันสำปะหลัง, ไร่อ้อย การเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค เช่น เป็ด ไก่ มีทุกครัวเรือน การเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย เช่นสุกร วัว ควาย เป็ด ไก่ มีจำนวนน้อย การเพาะปลูกพืชผัก ผลไม้ และพืชไร่ เพื่อจำหน่าย

ด้านการใช้แรงงาน อาชีพรองจากการทำนา ราษฎรเคลื่อนย้ายไปใช้แรงงานรับจ้างทั่วไปตามเมืองใหญ่ ด้านอาชีพเสริมรายได้ - กลุ่มอาชีพเลี้ยงโค กระบือ กลุ่มอาชีพเลี้ยงเป็ด ไก่ กลุ่มผลิตพันธ์ข้าว

ตารางที่ ๓ ข้อมูลการปลูกข้าวนาปี ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่
หนองกุง	๘๕๕	๙,๓๕๕.๑๗

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๗

ตารางที่ ๔ ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่
หนองกุง	๕๐	๓๐๘.๕

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๕ ข้อมูลการปลูกอ้อยตำบลนาเชือก ปี ๒๕๖๘

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่
หนองกุง	๓	๓๐

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๖ ข้อมูลการปลูกยางพาราอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘

ตำบล	ครัวเรือน	พื้นที่
หนองกุง	๑๐	๒๔

ที่มา: ระบบทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๘

ตารางที่ ๗ แสดงสมมติฐานและการประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดมหาสารคาม ปี ๒๕๖๘

	2563[E]	2564[F] (ณ ธันวาคม 2564)		2565[F] (ณ ธันวาคม 2564)	
		เฉลี่ย	ช่วง	เฉลี่ย	ช่วง
สมมติฐานหลัก					
สมมติฐานภายนอก					
1) ปริมาณผลผลิต : ข้าวเหนียว (ร้อยละต่อปี)	-27.3	2.4	2.0-3.0	2.1	2.0-2.5
2) ปริมาณผลผลิต : ข้าวเจ้า (ร้อยละต่อปี)	-21.8	3.4	3.0-4.0	1.1	0.5-1.5
3) ปริมาณผลผลิต : มันสำปะหลัง (ร้อยละต่อปี)	18.0	8.8	8.0-10.0	3.8	3.0-5.0
4) ปริมาณผลผลิต : อ้อยโรงงาน (ร้อยละต่อปี)	26.2	-3.0	-3.5 - -2.5	0.8	0.5-1.0
5) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : ข้าวเหนียว (บาทต่อตัน)	14,165	9,972	9,207-10,624	9,982	9,872-10,072
6) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : ข้าวเจ้า (บาทต่อตัน)	13,436	10,077	9,405-10,749	10,137	9,875-10,278
7) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : มันสำปะหลัง (บาทต่อ ก.ก.)	1.8	1.9	1.9-2.0	2.1	2.0-2.1
8) ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย : อ้อยโรงงาน (บาทต่อตัน)	711	718	715-722	728	725-732
9) จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม (โรง)	235	236	235-236	237	237-238
10) จำนวนทุนจดทะเบียนโรงงาน (ล้านบาท)	11,764	12,022	11,881-12,117	12,431	12,383-12,503
11) ปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละต่อปี)	-0.6	2.9	2.5-3.5	2.3	2.0-3.0
12) จำนวนนักท่องเที่ยว (ร้อยละต่อปี)	-37.2	-12.8	-15.0 - -10.0	2.6	2.0-3.0
13) ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้ (ร้อยละต่อปี)	-10.2	2.4	2.0-3.0	2.5	2.0-3.0
14) จำนวนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลจดทะเบียนใหม่ (คัน)	5,410	5,280	5,248-5,356	5,328	5,307-5,359
15) จำนวนรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ (คัน)	32,872	32,215	31,886-32,543	32,730	32,537-32,859
16) สินเชื่อเพื่อการลงทุน (ล้านบาท)	29,930	31,067	30,828-31,426	31,999	31,844-32,155
17) พื้นที่อนุญาตก่อสร้างรวม (ร้อยละต่อปี)	39.5	1.2	1.0-1.5	1.0	0.5-1.5
สมมติฐานด้านนโยบาย					
18) รายจ่ายประจำรัฐบาลกลาง (ล้านบาท)	4,950.8	5,228.0	5,198.3-5,297.4	5,447.6	5,384.9-5,489.4
(ร้อยละต่อปี)	18.2	5.6	5.0-7.0	4.2	3.0-5.0
19) รายจ่ายลงทุนรัฐบาลกลาง (ล้านบาท)	2,613.5	2,691.9	2,665.7-2,718.0	2,799.6	2,786.1-2,813.0
(ร้อยละต่อปี)	6.8	3.0	2.0-4.0	4.0	3.5-4.5
ผลการประมาณการ					
1) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละต่อปี)	-4.1	1.5	0.8-2.5	2.2	1.7-2.7
2) อัตราการขยายตัวของภาคเกษตรกรรม (ร้อยละต่อปี)	-3.5	0.6	0.1-1.2	1.3	0.9-1.6
3) อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละต่อปี)	-11.4	2.5	1.7-3.2	2.9	2.5-3.5
4) อัตราการขยายตัวของภาคบริการ (ร้อยละต่อปี)	-8.5	0.2	-0.4 - 0.9	1.6	0.9-1.9
5) อัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน (ร้อยละต่อปี)	-3.8	-2.3	-3.0 - -1.0	1.0	0.6-1.6
6) อัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชน (ร้อยละต่อปี)	0.7	3.6	2.8-4.8	2.9	2.5-3.4
7) อัตราการขยายตัวของการใช้จ่ายภาครัฐ (ร้อยละต่อปี)	5.4	4.3	3.7-5.1	7.9	7.1-8.5
8) อัตราการขยายตัวของรายได้เกษตรกร (ร้อยละต่อปี)	0.5	-24.6	-29.8 - -19.7	1.9	0.0-3.3
9) อัตราเงินเฟ้อ (ร้อยละต่อปี)	0.7	0.7	0.5-1.0	1.1	1.0-1.2
10) จำนวนผู้มีงานทำ (คน)	371,499	374,360	373,048-376,172	378,492	377,470-379,333
เปลี่ยนแปลง (คน)	-43,376	2,861	1,549-4,673	4,132	3,111-4,974

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของอำเภอ/จังหวัด กลุ่มจังหวัด

ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมหาสารคาม ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP Implicit Price Deflator) ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ ขยายตัวร้อยละ ๓.๓๓ จากที่ขยายตัวร้อยละ ๑.๑๙ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ โดยดัชนีราคาภาคเกษตร ขยายตัวร้อยละ ๗.๒๐ เนื่องจากดัชนีราคา สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ ๖.๔๓ จากการเพิ่มขึ้น ของดัชนีหมวดการเพาะปลูก โดยเฉพาะการปลูกอ้อยโรงงาน มีผลผลิตเพิ่มขึ้นจากการที่เกษตรกรเพิ่ มพื้นที่เพาะปลูก ตามความต้องการของตลาด และราคาที่สูงขึ้น และดัชนีราคาสาขาประมงขยายตัวร้อยละ ๑๒.๔๒ อันเป็นผลจากสถานการณ์ด้านปริมาณผลผลิต ของปลาที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ ดัชนีราคาภาคนอกเกษตร ชะลอตัวร้อยละ ๒.๔๔ จากที่ขยายตัวร้อยละ ๓.๗๖ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ เป็นผลจากดัชนีราคาของสาขาขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม และสาขาการบริหารราชการและ การป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ ชะลอตัวร้อยละ ๓.๔๖ และ ๐.๕๕ ตามลำดับ ขณะที่ดัชนีราคา ของสาขาการศึกษา ทรงตัว ส่วนดัชนีราคาของสาขาอุตสาหกรรม และสาขาโรงแรมและภัตตาคาร หดตัวร้อยละ ๔.๓๔ และ ๐.๐๖ ตามลำดับ สำหรับดัชนีราคาของสาขาการท าเหมืองแร่และเหมืองหิน สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา สาขาการก่อสร้าง สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ใน ครัวเรือน สาขาตัวกลางทางการเงิน สาขาบริการด้ านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ สาขาบริการ ด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ สาขาการให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ และสาขาลูกจ้าง ในครัวเรือนส่วนบุคคล ขยายตัวร้อยละ ๗.๖๔ ๒๖.๖๘ ๖.๗๕ ๕.๕๖ ๔.๐๖ ๐.๐๓ ๐.๒๒ ๓.๖๖ และ ๑๖.๗๔ ตามล าดับ ดัชนีราคาผู้บริโภคของจังหวัดมหาสารคาม ขยายตัวร้อยละ ๔.๐๖ จากที่ชะลอตัวร้อยละ ๓.๔๐ ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ และ ดัชนีราคาผู้ผลิตโดยรวมของประเทศ ชะลอตัวร้อยละ ๐.๓๑ จากที่ชะลอตัวร้อยละ ๑.๐๐ ในปี พ.ศ.๒๕๕

๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว

๖.๓.๑ จำนวนครัวเรือน

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ.ปี ๒๕๖๗ พบว่าเกษตรในพื้นที่อำเภอนาเชือกมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ๒๖๓,๕๖๘.๕๓ บาท/ ปี มีรายได้ต่อหัว เฉลี่ย ๘๖๗๘๙.๗๑ บาท/ปี โดยมีรายได้จากอาชีพหลัก คือการทำเกษตร และจากอาชีพรองนอกภาคการเกษตร ตามลำดับ

รายได้ครัวเรือน

๑) รายได้จากภาคการเกษตร จำนวน ๑๕๖,๒๔๔.๘๑ บาท/ปี

๒) รายได้นอกภาคการเกษตร จำนวน ๑๑๒,๓๒๓.๗๑ บาท/ปี

รายจ่ายครัวเรือน

๑) รายจ่ายในภาคการเกษตร จำนวน ๒๕,๔๑๙.๓๕ บาท/ปี

๒) รายจ่ายนอกภาคการเกษตร จำนวน ๑๓๙,๘๐๘.๘๐ บาท/ปี

๖.๓.๒ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง / ชนบท

จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๗ ตำบลหนองกุง มีครัวเรือนทั้งหมด ๘๐๒ ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ทั้งหมด ๒,๒๗๑ คน เพศชาย ๑,๐๖๓ คน เพศหญิง ๑,๒๐๗ คน

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลประชากรตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านอีโต้	๑๒๘	๑๕๖	๑๙๑	๓๔๗
๒	บ้านหนองแดง	๖๗	๗๐	๙๘	๑๖๘
๓	บ้านมะอึ	๖๗	๑๒๙	๑๓๐	๒๕๙
๔	บ้านหนองกุง	๖๒	๑๐๘	๑๐๘	๒๑๗
๕	บ้านป่าแดง	๕๖	๖๑	๗๕	๑๓๖
๖	บ้านหนองคู	๖๔	๘๘	๑๐๓	๑๙๑
๗	บ้านหนองใหม่	๙๐	๑๒๓	๑๔๐	๒๖๓
๘	บ้านป่าดู่	๕๑	๗๔	๗๕	๑๔๙
๙	บ้านหนองแสง	๘๖	๘๒	๙๓	๑๗๕
๑๐	บ้านหนองหว้า	๕๖	๘๓	๗๖	๑๕๙
๑๑	บ้านกลาง	๗๕	๘๙	๑๑๘	๒๐๗
รวม		๘๐๒	๑๐๖๓	๑๒๐๗	๒๒๗๑

(ที่มา : ข้อมูล จปฐ.ปี ๒๕๖๗ กรมพัฒนาชุมชน ๒๕๖๘)

๖.๔ การศึกษา

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือกมีสถานศึกษา ดังนี้

๑. โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๓ แห่ง คือ

๑.๑ โรงเรียนบ้านอีโต้

๑.๒ โรงเรียนบ้านหนองแดงหนองแสง

๑.๓ โรงเรียนบ้านป่าดู่-ป่าแดง

๒. โรงเรียนขยายโอกาส จำนวน ๑ แห่ง

๒.๑ โรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยา

๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๑ แห่ง

๓.๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

๔. ศูนย์การศึกษานอกระบบ จำนวน ๑ แห่ง

๔.๑ ศูนย์การศึกษานอกระบบ ตำบลหนองกุง

๖.๕ สาธารณสุข

สถานีอนามัยประจำตำบล

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล จำนวน ๑ แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ๑๐๐ เปอร์เซนต์
- อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ๑๑ หมู่

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

ชุมชนชาวอีสานในอำเภอนาเชือกมีชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณีตามแบบของชาวอีสานโดยทั่วไป ยึดถือปฏิบัติตามธรรมเนียมใน ฮีตสิบสองคองสิบสี่ มาแต่โบราณ ประเพณีวัฒนธรรมที่เห็นเด่นชัด ได้แก่ บุญคูณลาน บุญข้าวจี่ บุญมหาชาติ บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญเข้าพรรษา ออกพรรษา บุญกฐิน ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ฮีตสิบสองมาจากคำ ๒ คำ คือ ฮีต กับ สิบสอง ฮีตมาจากคำว่า จารีต หมายถึงสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่ดีงาม ชาวอีสาน เรียกว่า จาฮีต หรือฮีต สิบสองในหนึ่งปี

-เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

-เดือนยี่ ทำบุญคูณลาน (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและตอข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นศิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคูณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวเล้า (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

-เดือนสาม บุญข้าวจี่ เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลางคิดว่า ขนมแป้งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแป้งข้าวจี่ต่อหน้านาทำให้เกิดความปีติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแป้งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

-เดือนสี่ บุญพระเวศ(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติคำนี้ออกเสียงว่า ผะเหวด (เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญผะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฝังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อานิสสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยเมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

-เดือนห้า บุญสงกรานต์ (บุญสรงน้ำเป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ (นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป

ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

-เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่า เป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการเซิ้งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

-เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

-เดือนแปด บุญเข้าพรรษา การเข้าพรรษเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

-เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามืดห่อใส่ใบตอง เรียกว่าข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

-เดือนสิบ บุญข้าวสากเป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนก (กระยาสารท)ศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสากข้าวเปลือกเหนียวมา) คั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าวไปวางไว้บริเวณวัด(พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

-เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาคารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกวนข้าวทิพย์ถวายรับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจำนำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

-เดือนสิบสอง บุญกฐิน เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่า มีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงนำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้

จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปุยฝ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้
เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้อง

๑.อย่ามีความโลภ

๒.อย่ากล่าวคำหยาบ

๓ ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔ ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้า

๕ เมื่อถึงวัน ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมมาก้อนเส้า สมมาแม่ขั้นบันได สมมาผักตูเฮือน

๖ ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน

๗ ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผัว และให้เอาธูปเทียนถวายพร

๘ ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร

๙. เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ

๑๐ เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา

๑๑ อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)

๑๒ อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย

๑๓ อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา

๑๔ เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่ อย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

สถานที่ท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือกมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ สำคัญ คือ วัดหลวงปู่ไหล ตั้งอยู่ ม.๖ บ้านหนองคู ตำบลหนองกุง และ วัดหลงปู่ขำ บ้านหนองแดง ม.๒ ตำบลหนองกุง นอกจากนี้ยังมีขนบธรรมเนียม ประเพณีทาง พุทธศาสนาเก่าแก่ที่ได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนานมีความกลมกลืนกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ประชาชนเป็นอย่างดี

๖.๗ องค์กร/สถาบัน

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มอื่นๆ

ตารางที่ ๙ แสดงกลุ่มสถาบันเกษตรกร ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม	จำนวนสมาชิก(ราย)
๑	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรกรบ้านกลาง ม.๑๑ ต.หนองกุง	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	๒๖

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม	จำนวนสมาชิก(ราย)
๒	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรกรหมู่ ๒ บ้านหนองแดง ต.หนองกุง	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	๑๒
๓	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ต.หนองกุง	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	๑๘
๔	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรบ้านหนองกุง หมู่ ๔ ต.หนองกุง อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	๑๙
๕	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่บ้านหนองแสง ม.๙ ต.หนองกุง	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	๑๐
รวม			๖๖

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม	จำนวนสมาชิก(ราย)
๑	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองแดง ม.๒ ต.หนองกุง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	๒๐
๒	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีแม่บ้านบ้านกลาง หมู่ ๑๑ ต.หนองกุง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	๑๓
๓	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองแสง ม.๙ ต.หนองกุง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	๑๐
รวม			๔๓

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม	จำนวนสมาชิก(ราย)
๑	กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านอีโต้	กลุ่มยุวเกษตรกร	๒๖
รวม			๒๖

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	ลักษณะกลุ่ม	จำนวนสมาชิก(ราย)
๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีแม่บ้าน บ้านกลาง หมู่ที่ ๑๑ เลขที่ ๒๗ หมู่ ๑๑ ต.หนองกุง อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๕
๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคขุนบ้านอีโต้ เลขที่ ๑๐ หมู่ ๑ ต.หนองกุง อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๐
๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคขุนหนองแดง เลขที่ ๖๖ หมู่ ๒ ต.หนองกุง อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๐
๔	วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ หมู่ที่ ๑ เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ต.หนองกุง อ.นาเชือก มหาสารคาม	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๖๐
๕	วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านหนองใหม่ เลขที่ ๗๓ หมู่ ๗ ต.หนองกุง อ.นาเชือก	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๘
๖	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านหนองกุง หมู่ ๑๑ ต.หนองกุง เลขที่ ๘๔ หมู่ ๑๑ ต.หนองกุง อ.นาเชือก	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๑
รวม			๑๒๔

(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม, ๒๕๖๘)

๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land used)

ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลักๆเช่น ภาคการเกษตร อุตสาหกรรม.ชุมชนเมือง ที่อยู่อาศัย แยกตามเขตการปกครองย่อย

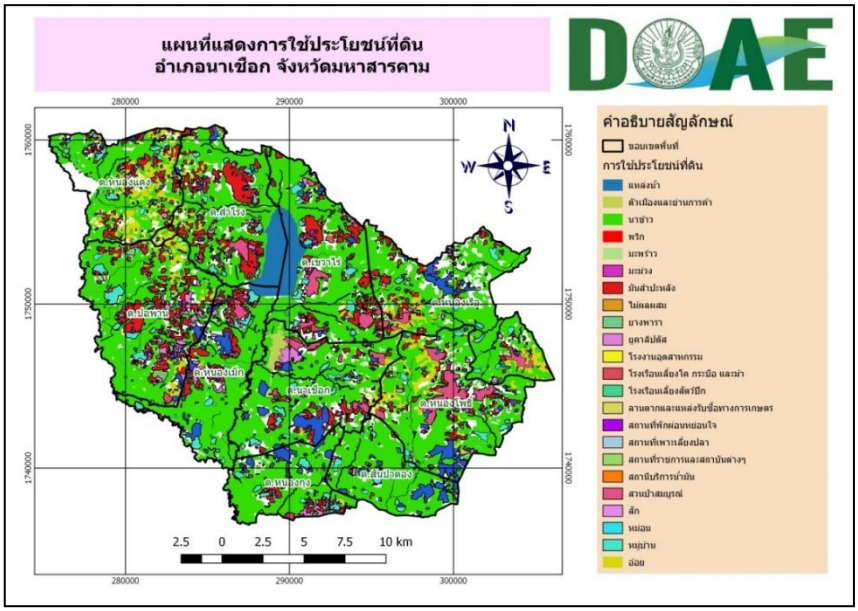

ภาพที่ ๙ การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอนาเชือก
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,๒๕๖๗)

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน พบว่าในตำบลนาเชือก สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ ประเภทหลัก คือ พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่น้ำ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่อื่นๆ (เช่น ไม้ละเมาะ)

ตารางที่ ๑๐ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
๑	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	๓๗.๐๐	๐.๐๐
๒	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	๑๐๖.๐๐	๐.๐๑
๓	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	๑,๒๙๙.๐๐	๐.๑๕
๔	หมู่บ้าน ตัวเมืองและย่านการค้า	๑๑,๔๐๔.๐๐	๑.๓๒
๕	อ่างเก็บน้ำ	๗,๐๒๕.๐๐	๐.๘๑
๖	มะม่วง	๔๓๒.๐๐	๐.๐๕
๗	หนอง บึง ทะเลสาบ	๒,๘๑๗.๐๐	๐.๓๓
๘	โรงงานอุตสาหกรรม	๒๐.๐๐	๐.๐๐
๙	แม่น้ำลำคลอง	๔,๑๓๒.๐๐	๐.๔๘
๑๐	แก้วมังกร	๕.๐๐	๐.๐๐
๑๑	ไม้ผลผสม	๑๑.๐๐	๐.๐๐
๑๒	คลองชลประทาน	๓๔๔.๐๐	๐.๐๔

ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
๑๓	ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจอื่นๆ	๒๖๐.๐๐	๐.๐๓
๑๔	ทุ่งหญ้าทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์/	๑๘,๓๖๖.๐๐	๒.๑๓
๑๕	นาข้าว	๗๓๔,๐๙๔.๐๐	๘๕.๑๑
๑๖	บ่อน้ำในไร่นา	๑,๔๗๐.๐๐	๐.๑๗
๑๘	ป่า	๒๐,๔๒๖.๐๐	๒.๓๗
๒๐	พริก	๗.๐๐	๐.๐๐
๒๑	พื้นที่ลุ่ม	๑,๓๑๘.๐๐	๐.๑๕
๒๒	พุทรา	๑๑.๐๐	๐.๐๐
๒๓	มะพร้าว	๑๖.๐๐	๐.๐๐
๒๔	มันสำปะหลัง	๒๖,๕๗๑.๐๐	๓.๐๘
๒๕	ยางพารา	๕๘๔.๐๐	๐.๐๗
๒๖	ยูคาลิปตัส	๑๐,๐๑๖.๐๐	๑.๑๖
๒๗	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	๑๑๘.๐๐	๐.๐๑
๒๘	สถานีบริการน้ำมัน	๙.๐๐	๐.๐๐
๒๙	หม่อน	๑๐.๐๐	๐.๐๐
๓๐	อ้อย	๑๓,๕๔๒.๐๐	๑.๕๗
๓๑	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ สัตว์ปีกและม้า	๕,๖๓๕.๐๐	๐.๖๕
๓๒	ไม้ละเมาะ	๒,๔๕๘.๐๐	๐.๒๘
รวม		๘๖๒,๕๔๓.๐๐	๑๐๐.๐๐

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,พ.ศ. ๒๕๖๘)

ลำดับที่	ตำบล	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	เพศชาย (คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
๑	นาเชือก	๑๘	๑,๓๙๒	๕,๒๔๐	**๒,๗๔๔**	**๕,๒๔๐**
๒	สำโรง	๑๕	๑,๕๔๐	๔,๔๒๕	**๑,๖๕๙**	**๔,๔๒๕**
๓	หนองแดง	๑๐	๑,๐๙๓	๒,๘๙๖	**๑,๔๗๒**	**๒,๘๙๖**
๔	เขวาไร่	๑๙	๑,๕๔๐	๕,๒๑๘	**๒,๔๙๘**	**๕,๒๑๘**
๕	หนองโพธิ์	๑๑	๑,๒๑๒	๓,๒๘๘	**๑,๗๒๖**	**๓,๒๘๘**
๖	ปอพาน	๑๖	๑,๕๒๒	๖,๒๐๒	**๓,๒๐๐**	**๖,๒๐๒**
๗	หนองเม็ก	๒๐	๑,๒๑๑	๕,๖๘๓	**๒,๗๙๘**	**๕,๖๘๓**
๘	หนองเรือ	๑๓	๑,๓๔๐	๕,๒๐๘	**๒,๖๔๒**	**๕,๒๐๘**
๙	หนองกุง	๑๑	๘๕๒	๒,๕๗๕	**๑,๓๒๖**	**๒,๕๗๕**
๑๐	สันป่าตอง	๑๒	๑,๑๒๐	๒,๔๔๘	**๑,๓๐๗**	**๒,๔๔๘**
รวม			**๑๒,๘๒๒**	**๒๑,๗๘๑**	**๒๑,๓๗๒**	๔๓,๑๘๓

(ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน ,พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๑๑ พื้นที่การเกษตรอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

พื้นที่การเกษตรอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม											
ที่	**ตำบล**	**ทำนา**	**ทำไร่**	**เลี้ยงสัตว์**	**ทำสวน**	**ประมง**	**ที่อยู่อาศัย**	**พื้นที่ป่า**	**ที่สาธารณะ**	**อื่น ๆ**	**รวม**
๑	นาเชือก	๑๔,๖๘๘	๑,๓๔๖	๑,๗๒๖	๙๓๙	-	๙๑๖	๖,๔๒๖	๕,๐๐๔	-	๓๑,๐๔๕
๒	สำโรง	๑๗,๕๒๘	๘,๕๗๒	๑,๗๒๖	๙๓๙	-	๙๑๖	๖,๔๒๖	๕,๐๐๔	-	๔๑,๑๑๑
๓	หนองแดง	๑๑,๑๑๙	๓,๑๙๗	๘,๗๗๙	๔๕๓	-	๘๐๘	-	๗๑๑	๕๔๖	๒๕,๖๑๓
๔	เขวาไร่	๑๖,๐๕๘	๒,๘๔๐	๖,๓๙๐	๑,๕๕๘	-	๕๔๘	๑,๕๘๐	๓,๐๒๕	๓,๒๕๐	๓๕,๒๔๙
๕	หนองโพธิ์	๑๓,๗๒๒	๗,๗๘๐	๓,๒๖๓	๘๐๙	-	๕๖๘	๘,๔๙๓	๑,๐๖๔	๑,๑๑๔	๓๖,๘๑๓
๖	ปอพาน	๑๗,๓๒๐	๓,๘๑๒	-	๓,๔๒๗	-	-	๓๙๐	๓๔๐	๓๗๒	๒๕,๖๖๑
๗	หนองเม็ก	๑๓,๗๕๗	๗๔๖	๔๘๐	๓๕๕	๑,๔๕๔	๑,๓๓๓	๑,๕๐๐	๔,๘๐๐	๒,๘๕๑	๒๗,๒๗๖
๘	หนองเรือ	๑๐,๙๔๖	๔,๓๑๐	๑,๕๘๔	๑,๕๙๔	๒	-	-	-	-	๑๘,๔๓๖
๙	หนองกุง	๙,๐๓๐	๙๒๔	-	๑๑๗	๓๑๘	๑,๕๐๙	-	๕๐๐	๒,๑๓๐	๑๔,๕๒๘
๑๐	สันป่าตอง	๑๒,๔๐๙	๔๖๓	๗๒	๑,๑๐๘	๗๒	๒๕๔	๒,๓๙๖	๑,๐๖๔	-	๑๗,๘๓๘
รวม		๑๓๖,๕๗๗	๓๓,๙๙๐	๒๔,๐๒๐	๑๑,๒๙๙	๑,๘๔๖	๖,๘๕๒	๒๗,๒๑๑	๒๑,๕๑๒	๑๐,๒๖๓	๒๗๓,๕๗๐

ตารางที่ ๑๒ จำนวนประชากรในอำเภอนาเชือก ๑๐ ตำบล ๑๔๕ หมู่บ้าน ปี ๒๕๖๘ อำเภอนาเชือก

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก,พ.ศ. ๒๕๖๘)

กรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

เกษตรกรจะมีที่ดินเป็นของตนเองและต้องเช่าบางส่วน และเอกสารสิทธิส่วนใหญ่ที่เกษตรกรมีอยู่ส่วนใหญ่จะเป็นโฉนด ประเภท น๓ .ส.น ,๓.ส.ก ,.น๓ .ส.ข ,.และ น๔ .ส.จ.

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครัวเรือนเกษตรกร

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๗๘๕ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๖๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๙๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘๔ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปีจำนวน ๒๔๗ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔๖ และอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๒๓๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๓ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑๙๕	๒๔.๘๔
๕๖ - ๖๕ ปี	๒๔๗	๓๑.๔๖
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๓๘	๓๐.๓๒
๓๖ - ๔๕ ปี	๘๓	๑๐.๕๗
๒๖ - ๓๕ ปี	๒๑	๒.๖๘
๑๘ - ๒๕ ปี	๑	๐.๑๓
รวม	๗๘๕	๑๐๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

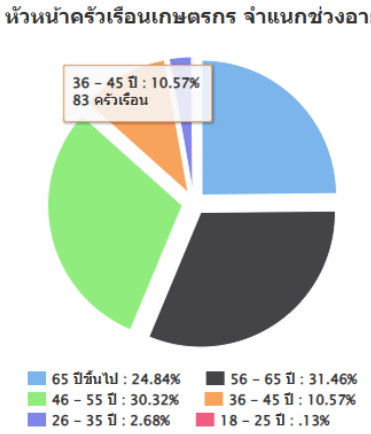

ภาพที่ ๑๐ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอนาเชือกมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑๑,๕๕๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๔๙ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๖๗๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๑ %

ตารางที่ ๑๔ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๗๔๗	๙๕.๑๖
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๘	๔.๘๔

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร

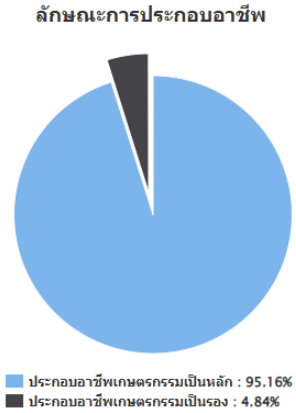

ภาพที่ ๑๑ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกอำเภอนาเชือก ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๖๙๖ ครัวเรือน รองลงมาเช่า จำนวน ๑๕๒ ครัวเรือน และอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๑๘๕ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	พื้นที่ (ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๖๙๖	๗,๑๔๓
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๘๕	๑,๒๗๘
เช่า	๑๕๒	๑,๑๔๖
รวม **	๘๖๒	๙,๕๖๗

หมายเหตุ : * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี
** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร

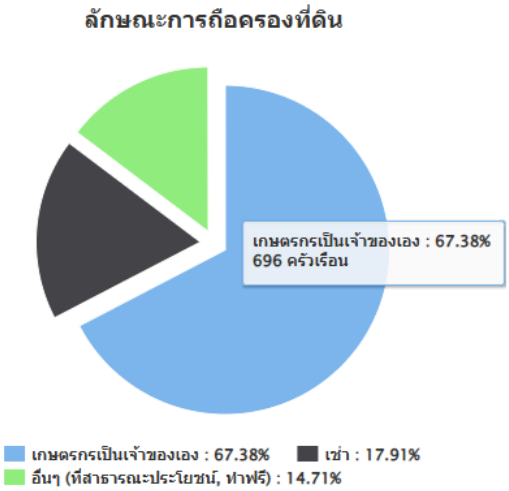

ภาพที่ ๑๒ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘**)**

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของเอง)

เกษตรกรตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีการถือครองที่ดินแบบโฉนด จำนวน ๖๕๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐๖ รองลงมา คือเอกสารสิทธิ์ประเภท สป.ก. จำนวน ๑๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๔ เอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๒๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๔ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน ๐ ครัวเรือน

แผนภูมิภาพแสดงประเภทเอกสารสิทธิ์

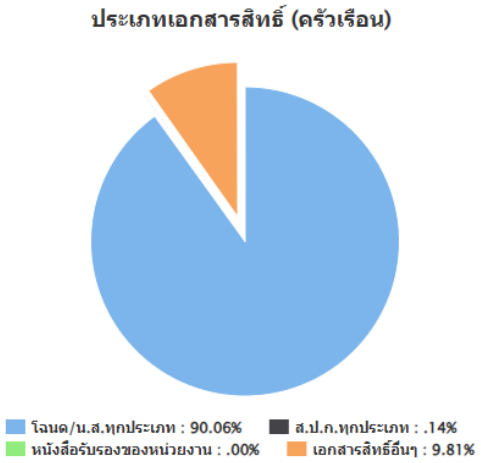

ภาพที่ ๑๓ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘**)**

ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๖๕๒	๑	๗๑	๐	๖๙๖

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘)

แผนภูมิภาพแสดงประเภทเอกสารสิทธิ์

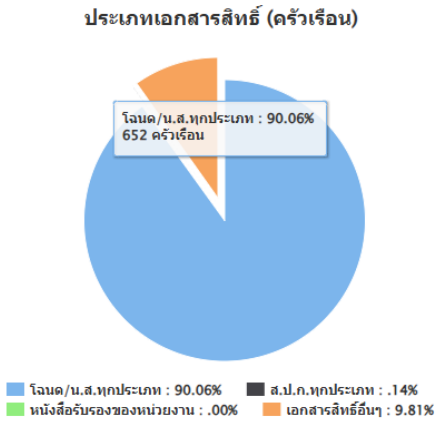

ภาพที่ ๑๓ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๕ กลุ่ม มีสมาชิก ๖๖ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๓ กลุ่ม สมาชิก ๔๓ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๒๖ ราย วิสาหกิจชุมชน ๗ แห่ง สมาชิก ๑๓๕ ราย

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
หนองกุง	๕	๖๖	๓	๔๓	๑	๒๖	๖	๑๒๔	-	-	-	-
รวม	**๕**	**๖๖**	**๓**	**๔๓**	**๑**	**๒๖**	**๖**	**๑๒๔**	**-**	**-**	**-**	**-**

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง				ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						ประมง	กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
หนองกุง	-	๑	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	๑	๑	-	-	-	-	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) จำนวน ๑๑ คน เกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๔ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๑๒ ราย และอาสาสมัครปศุสัตว์ ๔ ราย ครูบัญชีอาสา ๓ ราย ตามลำดับ อย่างไร ก็ตามอาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๒ หน้าที่

ตารางที่ ๑๙ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	ครูบัญชีอาสา	ประมงอาสา	อาสาปศุสัตว์	หมอดินอาสา	เกษตรหมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจการเกษตร	อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน
หนองกุง	๑๑	๓	-	๔	๑๒	๑๔	-	-	-
รวม	๑๑	๓	-	๔	๑๒	๑๔	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีปราชญ์ชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของปราชญ์แต่ละคน ซึ่งในอำเภอนาเชือก มีปราชญ์ชาวบ้านจำนวน ๑ คน

ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ – สกลุ	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
หนองกุง	๑	นายประเวช พิมพะลา	ม.๑ บ้านอีโต้ ต.หนองกุง อ.นาเชือก	ภูมิปัญญาท้องถิ่น

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.เครือข่าย ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายดวงเดือน สิงห์ที่อ

ที่อยู่ : หมู่ที่ ๘ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองกุง มีอาชีพหลักคือการทำนาปลูกข้าว และปลูกมันสำปะหลัง รวมทั้งปลูกพืชผัก สวนครัว ทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และจำหน่าย แต่ก็ประสบ

ปัญหาต้นทุนสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรบางคนจึงหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อการอยู่รอดของตัวเอง และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แนวทางการพัฒนา : - ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงาน

- ขยายเครือข่ายไปสู่ชุมชนอื่นๆ

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เกษตรผสมผสาน

ตารางที่ ๒๑ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม						
ที่	**ชื่อศูนย์เครือข่าย**	**ประเภท/กิจกรรมหลัก**	**ที่ตั้งศูนย์**		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
			หมู่	**ตำบล**		
๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน บ้านค้อม่วง	เกษตรผสมผสาน	๑๖	นาเชือก	นายอุดร จันทเสน	๐๘๗-๕๓๕-๙๒๐๐
๒	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน	๓	หนองโพธิ์	นายบุญยัง ดงแสนแก้ว	๐๖๓-๗๔๑-๙๗๑๒
๓	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านหนองแสง	เกษตรผสมผสาน	๙	หนองกุง	นายดวงเดือน สิงห์ทื่อ	-
๔	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านดงม่วง	เกษตรผสมผสาน	๕	สำโรง	นายประยุทธ์ ศิริสม	๐๖๔-๘๑๓-๓๖๔๔
๕	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองโน	เกษตรผสมผสาน	๔	ปอพาน	นายบรรจง เปรมปรี	๐๘๐-๑๗๑-๖๘๒๘
๖	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน	๕	สันป่าตอง	นายชาย เป้งไชยโม	๐๘๕-๔๕๐-๕๙๐๕
๗	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่บ้านหนองแดง	เกษตรผสมผสาน	๑๐	หนองแดง	นายสุรพล วงศ์สง่า	๐๘๖-๒๓๐-๔๗๐๒
๘	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองเม็ก	เกษตรผสมผสาน	๘	หนองเม็ก	นายทองดี เชตะโพธิ์	๐๖๕-๕๘๓-๒๖๑๒
๙	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานบ้านตลาดเหนือ	เกษตรผสมผสาน	๑๓	หนองเรือ	นายไพฑูลย์ บุญศิลา	-
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน บ้านห้วยใหม่	เกษตรผสมผสาน	๑๙	เขวาไร่	นายพงค์ ทบภักดิ์	๐๙๖-๗๘๑-๒๖๕๒

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

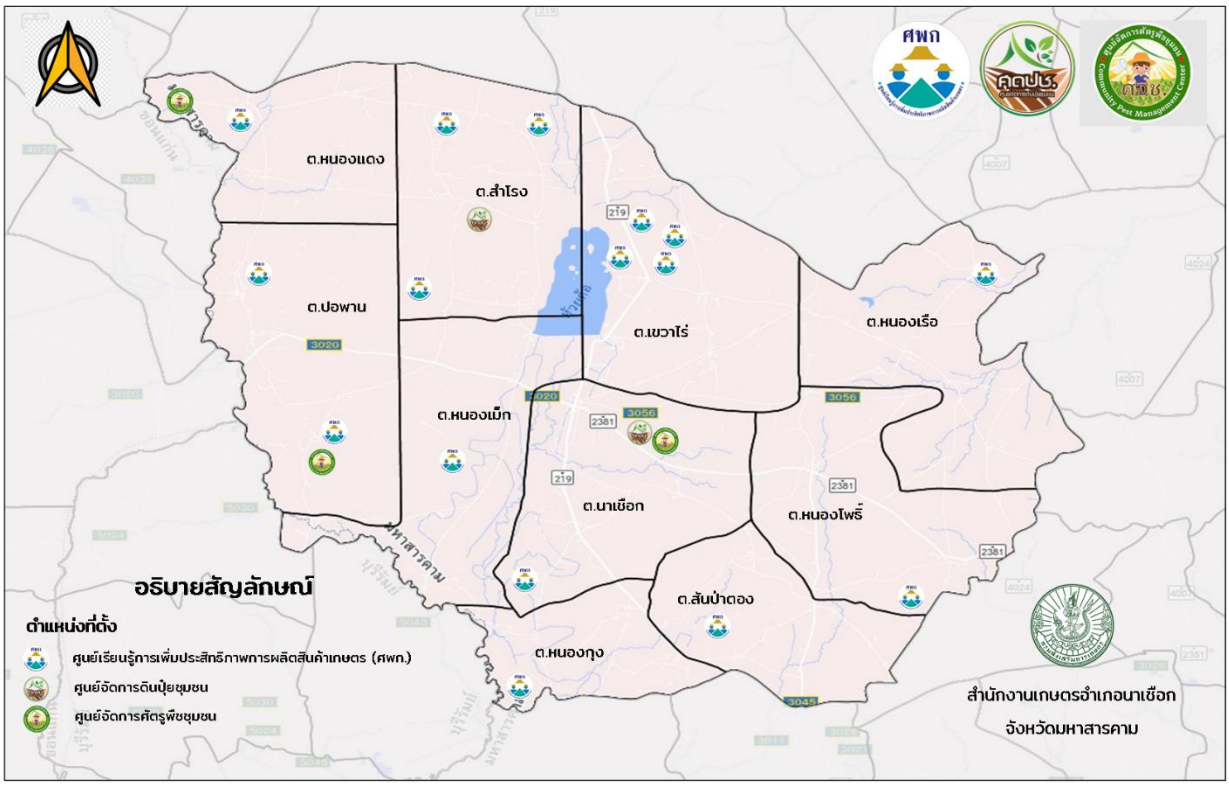

ภาพที่ ๑๔ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก,พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๔) กลุ่มเกษตรกร

วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ ตำบลหนองกุง มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้

ตัวอย่างแผนการผลิตรายกลุ่มของ นาแปลงใหญ่บ้านอีโต้

ที่อยู่ ม.๑ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม แปลงใหญ่ข้าวบ้านอีโต้

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๑๗๗๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ..๑๒๗๐..... บาท (..%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ...๔๐๐ ก.ก./ไร่ เป็น ...๔๕๐ ก.ก...../ไร่ (....๑๒.๕. %)
- เป้าหมายรายได้ ....๒๕๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย ....๒๙๐๐..... บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

ลดต้นทุนการผลิตการปลูกข้าว เช่น ลดปุ๋ยเคมี ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพร่วมด้วย

ตารางที่ ๒๒ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวบ้านอีโต้ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม	เดือน													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้
เตรียมเมล็ดพันธ์ข้าว	✓													
ไถดะครั้งที่๑					✓								๒๕๐	
ไถแปรครั้งที่๒						✓							๒๕๐	
หว่านเมล็ดพันธุ์						✓							๓๐๐	
ไถกลบเมล็ดพันธุ์						✓							๓๐๐	
ใส่ปุ๋ยครั้งงที่ ๑						✓							๗๖๐	
กำจัดวัชพืช								✓					๓๐๐	
ใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒								✓					๗๖๐	
เก็บเกี่ยว											✓		๔๕๐	
ขนย้าย											✓		๓๐๐	
เก็บผลผลิต												✓	๕๐๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก,พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	นาเชือก	แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๓ บ้านห้วยหิน	พืชผัก	๓๐	๑๓๘	นายทน สาระคำ	๐๘๕-๔๕๐๒๓๓๕
๒	หนองเรือ	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๒,๑๑,๑๒ บ้านหนองปอ , นากลาง, นาเหนือ	มันสำปะหลัง	๓๐	๓๐๖	นายสุดใจ จันแก้ว	๐๙๕-๖๐๖๕๕๒๙
๓	ปอพาน	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๔ บ้านโนนแร่	มันสำปะหลัง	๓๐	๓๑๐	นายสมจิตร พรมวรรณ์	๐๖๑-๐๖๓๙๔๘๘
๔	หนองโพธิ	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๑๐ บ้านโพธิ์เงิน	มันสำปะหลัง	๓๕	๓๐๙	นายพิทักษ์ คำตัน	๐๘๑-๙๗๔๔๑๑๘
๕	หนองแม็ก	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๖ บ้านหมากหม้อ	ข้าว	๕๑	๓๗๑	นายบุญเศียร ปะโมนะตา	๐๘๙-๕๖๙๙๐๕๒
๖	หนองเรือ	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๓ บ้านหัวเข่าแตก	ข้าว	๕๐	๕๒๖	นายปรีชา ปะกิลาพัง	๐๘๖-๒๒๔๑๕๔๐
๗	ปอพาน	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านโนนแร่	ข้าว	๓๐	๓๐๐	นายบรรจง เปรมปรี	๐๘๕-๖๘๓๓๙๗๕
๘	สันป่าตอง	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๒ บ้านตำแย	ข้าว	๓๐	๓๒๔	นายสุนทร ภูลับ	๐๙๔-๔๕๙๙๖๑๖
๙	นาเชือก	แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๕ บ้านหนองทิศสอน	พืชผัก	๔๑	๓๐	นางสุปราณี คาทิพาที	๐๙๘-๖๐๓๒๔๑๓
๑๐	นาเชือก	แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๑๔ บ้านดำรงพัฒนา	พืชผัก	๓๐	๖	นายวิสสุมีน จันทา	๐๘๒-๘๔๕๒๑๔๘

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑๑	นาเชือก	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๖ บ้านห้วยทราย	ข้าว	๓๓	๓๓๔	นายสายยนต์ บุญทะแสง	๐๙๓-๓๖๐๖๘๘๐
๑๒	ปอพาน	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๗ บ้านหนองบัว	มันสำปะหลัง	๓๐	๓๐๐	นางสายฝน จันทะบูรณ์	๐๘๘-๓๑๔๐๗๒๐
๑๓	หนองเรือ	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๑,๑๓ บ้านตลาดม่วง - ตลาดเหนือ	มันสำปะหลัง	๓๐	๓๐๐	นายบัวศร ดงประทีป	๐๙๑-๘๖๔๐๕๓๒
๑๔	ปอพาน	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๑ บ้านปอพาน	มันสำปะหลัง	๓๑	๔๕๙	นางชนนิยม มีไธสงค์	๐๙๕-๗๘๖๖๕๑๔
๑๕	สำโรง	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๑๒ บ้านสำโรงใหม่	มันสำปะหลัง	๓๐	๓๐๐	นางอำพร ทบอาจ	๐๙๓-๓๔๙๐๙๘๙
๑๖	หนองเรือ	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านหนองเรือ	ข้าว	๔๒	๕๐๓	นายบัวสี บุญทองโท	๐๘๔-๙๔๑๐๘๔๗
๑๗	หนองแดง	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านเก่าใหญ่	ข้าว	๓๐	๔๐๙	นางมณฑกานต์ แก้วศรีหา	๐๘๐-๒๔๖๗๙๔๕
๑๘	หนองโพธิ์	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๒ บ้านหัวหนอง	ข้าว	๔๙	๖๒๔	นายปรีชา ธรรมกาโร	๐๙๑-๗๒๐๕๒๗๙
๑๙	เขวาไร่	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๘ บ้านหนองคูน้อย	ข้าว	๓๓	๔๗๗	นายวีรวัฒน์ ปริชัยยะ	๐๘๖-๒๔๐๔๔๓๗
๒๐	หนองกุง	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑ บ้านอีโต้	ข้าว	๖๐	๔๙๕	นายประเวช พิมพะลา	๐๘๖-๐๐๐๑๔๙๖
๒๑	หนองโพธิ์	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๓ บ้านหนองบึง	ข้าว	๓๐	๔๔๘	นายเหลา อ่อนจันทร์	๐๙๔-๔๕๙๙๖๑๖
๒๒	สำโรง	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๐ บ้านขี้ตุ่น	ข้าว	๔๐	๖๙๙	นายเรืองสันต์ เทียบเพชร	๐๘๐-๗๕๙๕๙๘๙
๒๓	เขวาไร่	แปลงใหญ่ไม้ผล(ผลไม้) หมู่ ๔ บ้านดอนกลอย	ไม้ผล	๓๙	๒๐๐	นายปรีชา เทียงดีฤทธิ์	๐๙๑-๘๖๘๙๘๐๗
๒๔	สำโรง	แปลงใหญ่มันฯ หมู่ ๕ บ้านดงม่วง	มันสำปะหลัง	๓๐	๔๒๐	นายประยุทธ์ ศิริสม	๐๖๔-๘๑๓๓๖๔๔
๒๕	ปอพาน	แปลงใหญ่มะม่วง หมู่ ๑๒ บ้านเหล่าค้อใหม่	มะม่วง	๖๘	๕๓๖	นายสุวิทย์ ปุยละเทิม	๐๘๒-๘๕๔๑๗๖๒
๒๖	หนองกุง	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑ บ้านอีโต้	ข้าว	๓๔	๔๙๕	นายประเวช พิมพะลา	๐๘๖-๐๐๐๑๔๙๖
๒๗	สำโรง	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านหัวดง	ข้าว	๔๘	๖๔๒	นายประเจน นิลรักษา	๐๖๑-๒๒๑๘๕๘๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เป็นดินในพื้นที่ราบลุ่ม จำนวน ๑๕,๐๓๔.๒๒ ไร่ คิดเป็นพื้นที่นา ๙๕๔๙.๖๙ ไร่ พืชไร่ ๑๖๑๑.๑๙ ไร่ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ๑๑๖๔.๔๖ ไร่

ตารางที่ ๒๔ แสดงทรัพยากรดินตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)
พื้นทีทำนา	๙๕๔๙.๖๙
พืชไร่	๑๖๑๑.๑๙
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๑๖๔.๔๖
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๑๕๕๐๓๔.๒๒

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิแสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอนาเชือก

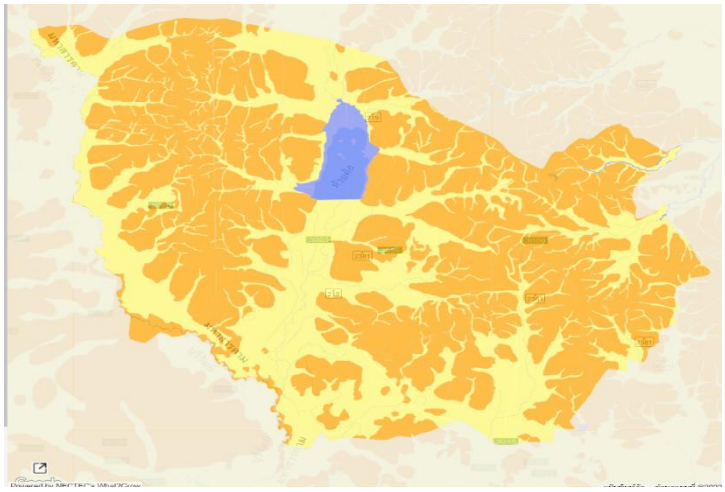

ภาพที่ ๑๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘**)**

๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๐% ของพื้นที่ทั้งหมด มีแหล่งน้ำ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบลหนองกุง จำนวน ๑๙ บ่อ

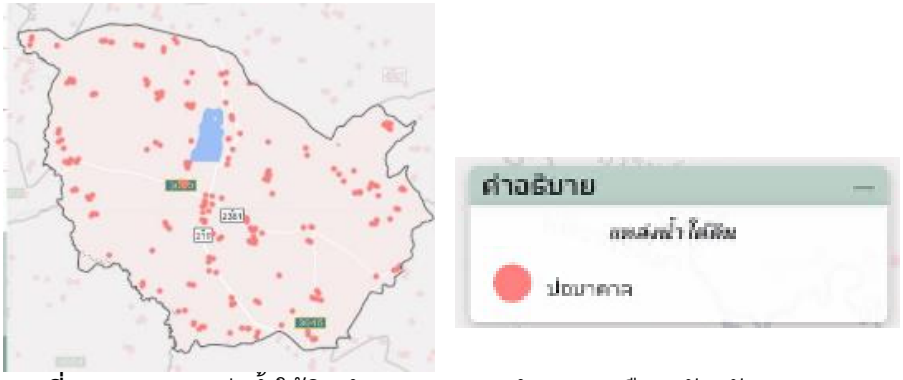

ภาพที่ ๑๖ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘**)**

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอนาเชือก มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๑๐๑ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน - แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน - แห่ง โครงการชลประทานใหญ่ จำนวน ๑ แห่ง และ แหล่งน้ำจากสำนักงานปฏิรูปที่ดิน จำนวน - แห่ง

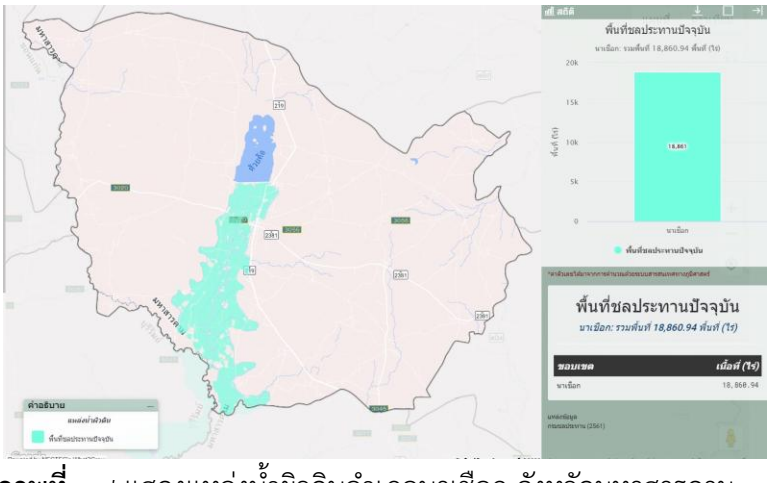

ภาพที่ ๑๗ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (**ถ้าไม่มี ให้ใส่ด้วยว่า ไม่มี**)

- ไม่มี

๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ (อย่างน้อย ๓ ชนิดสินค้าเกษตร)

๑.๔.๑ ชนิดสินค้า ข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมดจำนวน ๙๔๒๐.๙๑ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๓๒๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๔ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๔,๓๒๑ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๗ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๔,๕๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๒๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๒๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๔

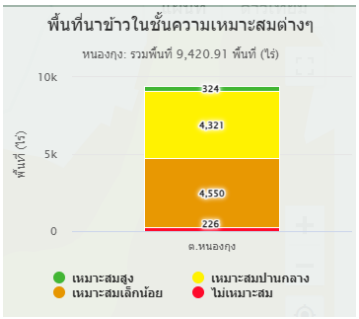

ภาพที่ ๑๘ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒๕ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอนาเชือก	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๑๔๗,๙๕๑.๔๐ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	**เหมาะสมปานกลาง (S2)**	**เหมาะสมน้อย (S3)**	**ไม่เหมาะสม (N)**	**รวมพื้นที่ทั้งหมด**
เขตตำบลหนองกุง	๓๒๔	๔๓๒๑	๔๕๕๐	๒๒๖	๙๔๒๐.๙๑

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ.๒๕๖๘)

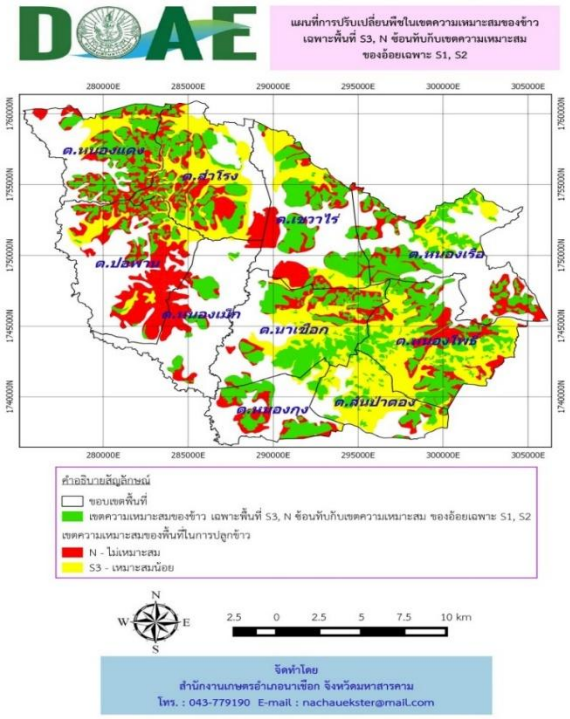

ภาพที่ ๑๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอนาเชือก
(ที่มา :กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

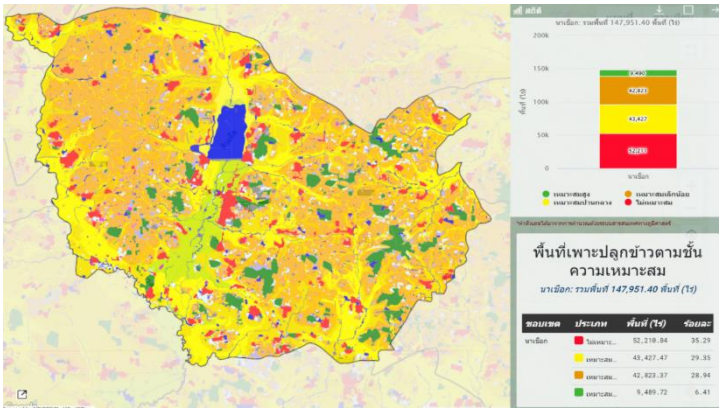

ภาพที่ ๒๐ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว อำเภอนาเชือก
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

สถานการณ์การผลิตข้าว ในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๑๕๓,๘๒๕ ไร่ ผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย ๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นผลผลิตข้าว ๖๑,๕๓๐ ตัน ตำบลนาเชือก ๑๕,๓๕๘.๐๐ ไร่ ตำบลสำโรง ๑๓,๕๕๐.๐๐ ไร่ ตำบลหนองแดง ๑๙,๐๕๓.๐๐ ไร่ ตำบลเขวาไร่ ๑๒,๓๕๐.๐๐ ไร่ ตำบลหนองโพธิ์ ๑๗,๖๖๐.๐๐ ไร่ ตำบลปอพาน ๑๕,๓๐๑.๐๐ ไร่ ตำบลหนองเม็ก ๑๘,๘๑๙.๐๐ ไร่ ตำบลหนองเรือ ๑๔,๔๗๘.๐๐ ไร่ ตำบลหนองกุง ๑๘,๐๔๘.๐๐ ไร่ ตำบลสันป่าตอง ๙,๒๐๘.๐๐ ไร่

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

ส่วนใหญ่การปลูกข้าวของเกษตรกร จะปลูกข้าวเจ้า พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ข้าวเหนียว พันธุ์ กข.๖ ข้าวเจ้า พันธุ์ กข.๑๕ โดยส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง และซื้อจากแหล่งต่างๆ ที่จำหน่ายเมล็ด พันธุ์ข้าว เช่น ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน โรงสี เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

การเตรียมดินแยกได้เป็น ๓ ขั้นตอน คือ

- การไถกลบตอซังข้าว หลังการเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม
- การไถดะ ช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม
- การไถแปร ช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน

(๓) การปลูก

โดยส่วนใหญ่ทำนาหว่าน คิดเป็นร้อยละ ๙๕ มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ สำหรับนาหว่าน ประมาณ ๒๐–๒๕ กิโลกรัม/ไร่ เริ่มทำการหว่าน ช่วงเดือน พฤษภาคม–กรกฎาคม ในส่วนนาดำ คิดเป็นร้อย ละ ๕ จะมีการหว่านกล้าในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน มีอัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ ประมาณ ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ และทำการปักดำ ช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม

(๔) ระบบการให้น้ำ

เป็นการเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝน หากปีใดมีปริมาณน้ำฝนน้อย ฝนทิ้งช่วง หรือแห้งแล้ง ผลผลิตจะเสียหายเป็นพื้นที่กว้าง

(๕) การดูแลรักษา

- การจัดการดินทำการไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว
- การสำรวจพื้นที่นาเป็นประจำเพื่อกำจัดวัชพืช และศัตรูพืชต่างๆ อย่างน้อย ๑ ครั้ง/สัปดาห์
- การป้องกันกำจัดโรคที่พบ เช่น โรคไหม้ ป้องกันโดยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา

(๖) การใส่ปุ๋ย

- การใส่ปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ยมูลโค-กระบือ ที่เลี้ยงเองในช่วงการไถดะ อัตราประมาณ ๒๐๐-๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่
- การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัม/ไร่ ประมาณ ๒๐-๓๐ วันหลังข้าวงอก
- การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐) อัตรา ๑๐ กิโลกรัม/ไร่ ที่ระยะกำเนิดช่อดอก หรือ ๓๐ วันก่อนข้าวออกดอก

(๗) การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวผลผลิตจะทำการเก็บเกี่ยวในช่วง ๒๘-๓๐ วัน หลังวันออกดอก โดยเริ่มเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ด้วยรถเกี่ยวนวดข้าว และบางส่วนใช้แรงงานคน ตากข้าวให้ความชื้นลดลงเหลือประมาณ ๑๒–๑๔ % ก่อนนำผลผลิตที่ได้ไปจำหน่าย และเก็บรักษา

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

เกษตรกรจะนำผลผลิตข้าวที่ได้ไปเก็บรักษาไว้ในยุ้งฉางของตนเอง สำหรับเก็บไว้บริโภค หรือรอการจำหน่าย

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

ใช้วิธีการเขตกรรมเป็นหลัก โดยการสำรวจพื้นที่นาเป็นประจำเมื่อพบโรคและแมลงศัตรู จะทำการป้องกันกำจัดทันที หากเกษตรกรไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง จะนำพืชที่เป็นโรคและแมลงศัตรูทำลายเข้า มาให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรวินิจฉัย และแนะนำวิธีป้องกันกำจัดที่ถูกต้อง

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี			เตรียมดิน ←→			ปลูก △ ←→	ดูแลรักษา ←→				เก็บเกี่ยว △ ←→	อัดฟาง ←→

สัญลักษณ์ ←→ ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด

←⋯→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๒๐ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตข้าว โดยเป็นพื้นที่นอกและในเขตชลประทานทั้งหมด มีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๓,๗๕๐ บาท

ตารางที่ ๒๖ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายการ	ในเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	นอกเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
ไถกลบตอซัง	๒๐๐	๒๐๐	
ไถดะ	๒๐๐	๒๐๐	
ไถแปร	๒๐๐	๒๐๐	
พันธุ์ข้าว	๗๐๐	๗๐๐	
ค่าจ้างปลูก (หว่าน)	๑๐๐	๑๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘	๗๐๐	๗๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐	๓๐๐	๓๐๐	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๑๐๐	๑๐๐	
ค่ารถเกี่ยวข้าว	๘๐๐	๘๐๐	
ค่าขนส่ง	๑๕๐	๑๕๐	
ค่าอื่นๆ เช่น เชื้อเพลิง เบ็ดเตล็ดฯ	๓๐๐	๓๐๐	
รวม	๓,๗๕๐	๓,๗๕๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

จุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป จุดรับซื้อข้าว/โรงงาน ที่มีความสำคัญในอำเภอนาเชือก ประกอบไปด้วยจุดรับซื้อ จำนวน ๓ แห่ง ปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้และจำหน่าย ๑๕,๐๐๐ ตัน/ปี

๑. วิถีการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกข้าวไว้เพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนส่วนที่เหลือจึงจำหน่าย การนำผลผลิตออกมาจำหน่ายของเกษตรกรจะนำมาจำหน่ายเมื่อมีความจำเป็นต้องการใช้เงิน หรือเมื่อข้าวมีราคาสูง โดยเกษตรกรไม่สามารถควบคุมราคาข้าวเองได้ ต้องเป็นไปตามกลไกการตลาดข้าว การจำหน่ายผลผลิตเกษตรกรจะนำเข้ามาขายในแหล่งรับซื้อในตัวอำเภอ

๑. แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

จุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป จุดรับซื้อข้าว/โรงงาน ที่มีความสำคัญในอำเภอนาเชือก ประกอบไปด้วยจุดรับซื้อ จำนวน ๓ แห่ง

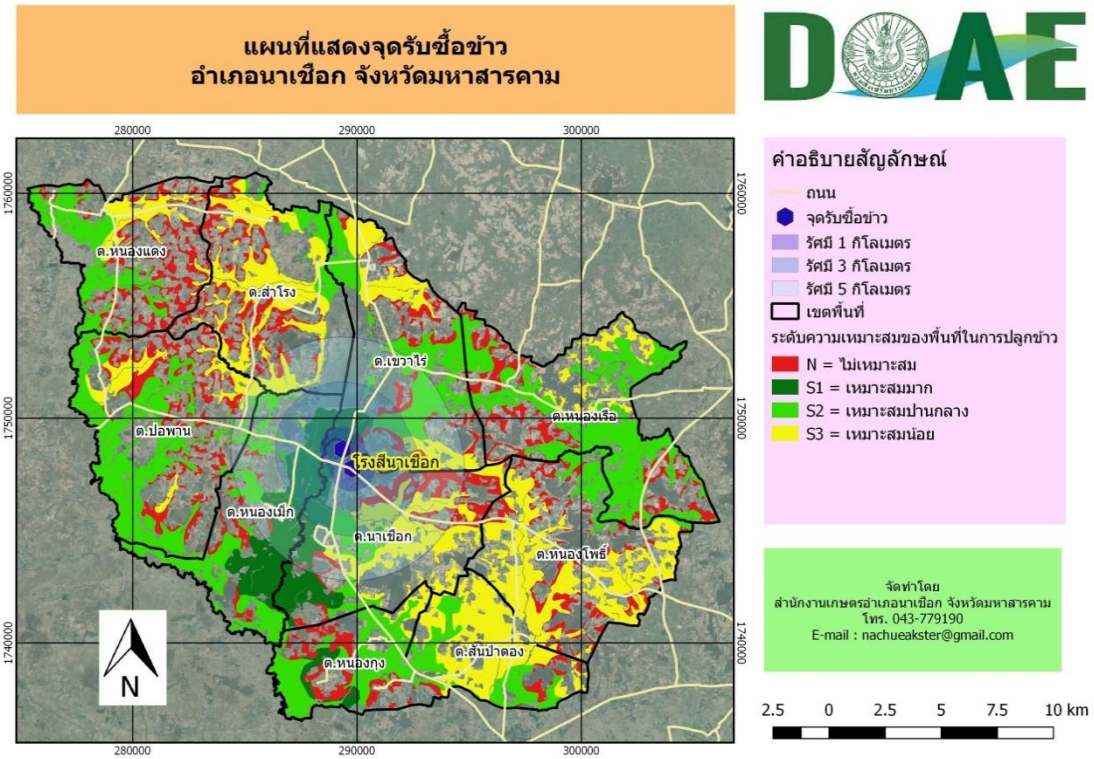

ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer จำนวน ๒ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

- การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ข้าว ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ – สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เป็น	สาขา
๑	นายประเวช พิมพะลา	1	หนองกุง	นาเชือก	๒๕๖๔	แปลงใหญ่
๒	นายดวงเดือน สิงห์ที่อ	8	หนองกุง	นาเชือก	๒๕๖๗	ศพก.เครือข่าย

๑.๔.๒ ชนิดสินค้ามันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด จำนวน ๑,๓๘๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๓๔๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๕ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๗๗๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๕ พื้นที่เหมาะสมน้อย และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๒๖๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘

ตารางที่ ๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)			
	เหมาะสมสูง (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
หนองกุง	๓๔๘	๗๗๔	๒๖๒	๑๓๘๔

ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ.๒๕๖๘

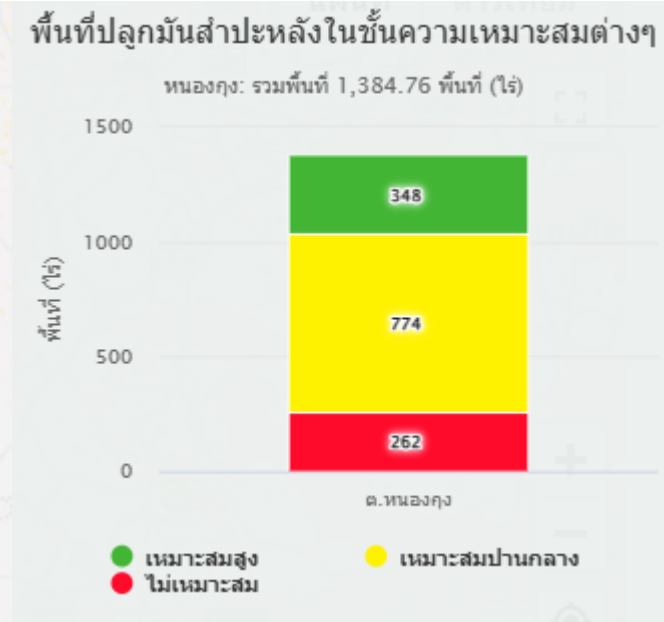

ภาพที่ ๒๒ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก (ที่มา: http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ปริมาณการผลิต

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๘๓๒ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นผลผลิต ๓๓๒๘ ตัน โดยหมู่บ้านที่ปลูกมาที่สุดคือ ตำบลป่าแดง และป่าดู่ บ้านมะอึ และบ้านหนองคู

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ในท้องถิ่น โดยการใช้พันธุ์ในแปลงของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หากมีการขนย้ายหรือซื้อมาจากแหล่งามีการซื้อมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา พันธุ์ที่นิยมปลูก คือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ พันธุ์ระยอง ๗๒ พันธุ์ห้วยบง ๖๐ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

หากดินที่ทำการเพาะปลูกมันติดต่อกันหลายปีควรปรับปรุงดิน เพื่อรักษาระดับผลผลิตในระยะยาวด้วยการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักเปลือกมันชนิดเก่าค้างปี (จากโรงแป้งทั่วไป) ที่หาได้ในท้องถิ่น หรือ ปลูกพืชตระกูลถั่วต่างๆ หมุนเวียนบำรุงดิน ในกรณีที่พื้นที่ประเภทหญ้าคา ควรใช้ยาราวด์อัพ หรือเครือเถาต่างๆ ควรใช้ยาสตาร์เรน ฉีดพ่นยาจำกัดเสียก่อนการไถ จากนั้นไถครั้งแรกโดยไถกลบวัชพืชก่อนปลูกด้วยผาน ๓ (อย่าเผาทำลายวัชพืช) ให้ลึกประมาณ ๒๐-๓๐ ซม. แล้วทิ้งระยะไว้ประมาณ ๒๐-๓๐ วัน เพื่อหมักวัชพืชเป็นปุ๋ยในดินต่อไป ไถพรวนด้วยผาน ๗ อีก ๑-๒ ครั้ง ตามความเหมาะสม และรีบปลูกโดยเร็ว ในขณะที่ดินยังมีความชื้นอยู่

(๓) การปลูก

ใช้ท่อนพันธุ์มันที่สด อายุ ๑๐-๑๒ เดือน ตัดทิ้งไว้ไม่เกินประมาณ ๑๕ วัน โดยตัดให้มีความยาวประมาณ ๒๐ ซม. มีตาไม่น้อยกว่า ๕ ตา เพื่อป้องกันเชื้อราและแมลง ควรจุ่มท่อนพันธุ์ในยาแคปแทน ๑.๖ ขีด (๑๖๐ กรัม) ผสมร่วมกับมาลาไธออน ๒๐ ซีซี ในน้ำ ๒๐ ลิตร ประมาณ ๕ นาที ก่อนปลูกเป็นแถวแนวตรง เพื่อสะดวกในการบำรุงรักษาและกำจัดวัชพืช โดยใช้ระยะระหว่างแถว ๑.๒๐ เมตร ระยะระหว่างต้น ๘๐ ซม. และปักท่อนพันธุ์ให้ตั้งตรงลึกในดินประมาณ ๑๐ ซม.

(๔) ระบบการให้น้ำ

อาศัยน้ำฝน และความชุ่มชื้นในดิน

(๕) การดูแลรักษา

สำหรับการปลูกในฤดูฝน สภาพดินชื้น ควรฉีดยาคุมวัชพืชด้วยยาไดยูรอน (คาแม็กซ์) หลังจากการปลูกทันที ไม่ควรเกิน ๓ วัน หรือก่อนต้นมันงอก หากฉีดหลังต้นมันงอกอาจทำให้ต้นมันเสียหายได้ใช้ยาในอัตรา ๖ ขีด (๖๐๐ กรัม) ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นได้ประมาณ ๑ ไร่ครึ่ง

(๖) การใส่ปุ๋ย

กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๑ ประมาณ ๓๐-๔๕ วัน หลังการปลูก โดยใช้รถไถเล็กเดินตาม หรือจานพรวนกำจัดวัชพืช ติดท้ายรถแทรกเตอร์ พร้อมทั้งใส่ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒๕-๕๐ กก./ไร่ ห่างจากต้นมัน ๑ คืบ (๒๐ ซม.) จากนั้นใช้จอบกำจัดวัชพืชส่วนที่เหลือพร้อมกับกลบปุ๋ยไปด้วย หรือใส่ปุ๋ยโดยการขุดหลุมห่างจากโคนต้น ๑ คืบ แล้วกลบดินตามก็ได้ ข้อสำคัญควรใส่ปุ๋ยขณะที่ดินมีความชื้นอยู่ กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๒ ประมาณ ๖๐-๗๐ วัน หลังการปลูก โดยปฏิบัติเช่นเดียวกันกับครั้งแรก กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๓ ตามความจำเป็น โดยใช้จอบถาก หรือฉีดพ่นด้วยยากรัมม๊อกโซน (ควรใช้ฝากครอบหัวฉีด เพื่อป้องกันไม่ให้ยาโดนตา และลำต้นมัน)

(๗) การเก็บเกี่ยว

ทำการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังในช่วงอายุที่เหมาะสม คือ ประมาณ ๑๐-๑๒ เดือน พร้อมทั้งวางแผนการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เพื่อการปลูกในคราวต่อไปส่วนของต้นมันสำปะหลังที่ไม่ใช้เช่น ใบ กิ่ง ก้าน หรือ ลำต้น ควรสับทิ้งไว้ในแปลง เพื่อให้เป็นปุ๋ยพืชสดในดินต่อไป

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ชื่อสินค้า	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มันสำปะหลัง	เตรียมดิน ◄——►			ปลูก △		ดูแลรักษา ◄——————————►						เก็บเกี่ยว ▽ ◄——►

สัญลักษณ์ ◄——► ช่วงฤดูปลูก △ ปลูกสูงสุด

◄·····► ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง โดยเป็นพื้นนอกเขตและในเขตชลประทานทั้งหมด มีต้นทุนการผลิต เป็นเงิน ๖,๔๒๐ บาท

ตารางที่ ๒๙ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๕ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
๑. การเตรียมดิน	
- ค่าไถดะ	.....๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าไถแปร	.....๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่ายกร่องปลูก	.....๒๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการเตรียมดิน (๑)	.....๖๐๐.....บาท/ไร่
๒. การปลูก	
- ค่าท่อนพันธุ์ จำนวน.....๒,๔๐๐.....ท่อน/ไร่	.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างปลูก	.....๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการปลูก (๒)	.....๑,๖๐๐.....บาท/ไร่
๓. การกำจัดวัชพืช	
- ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	.....๖๐๐...บาท/ไร่
- ค่าจ้างพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืช	.....๑๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดวัชพืช (๓)	.....๗๐๐.....บาท/ไร่
๔. การใช้ปุ๋ย	
- ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๑๖ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ (ใส่ ๒ รอบ)	.....๑,๒๐๐....บาท/ไร่
- ค่าปุ๋ยมูลไก่คลุกดิน	.....๘๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย (๒ครั้ง ใส่เอง)	.....-.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการใช้ปุ๋ย (๔)	.....๒,๒๐๐....บาท/ไร่
๕. การกำจัดศัตรูพืช	
- สารเคมีแช่ท่อนพันธุ์	.....๕๐.....บาท/ไร่
รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
รวมต้นทุนการกำจัดศัตรูพืช (๕)	.....๕๐.....บาท/ไร่
๖. การเก็บเกี่ยว	
- ค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว	.....๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายเก็บเกี่ยว (๖)	.....๖๐๐.....บาท/ไร่
๗.การขนส่ง	
- ค่าขนส่ง	.....๘๗๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (๗)	.....๘๗๐.....บาท/ไร่
๘. รวมต้นทุน ((๑)+(๒)+(๓)+(๔)+(๕)+(๖)+(๗))	.....๖,๔๒๐.....บาท/ไร่
สรุปรายได้เกษตรกร	
- ๑. ผลผลิตที่ได้รับ	.....๓,๐๐๐.....กก./ไร่
- ๒. ราคาที่ขายได้	.....๒.๒๐.....บาท/กก.
- รวมรายได้ ๑.x๒. = ๓.	.....๖,๖๐๐.....บาท/ไร่
- ต้นทุน (ข้อ ๘) = ๔.	.....๖,๔๒๐.....บาท/ไร่
- กำไร (๓. – ๔.)	.....๑๘๐.....บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

ความต้องการผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ย ๓.๐-๔.๐% ต่อปี โดยมีแรงหนุนหลักมาจาก

(๑) อุตสาหกรรมอาหารที่คาดว่าจะขยายตัวได้ ๓.๕-๔.๐% ต่อปี ในช่วงปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗ ตามการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังสถานการณ์ COVID-๑๙ คลี่คลายลง (ข้อมูลจาก Euromonitor)

(๒) ความต้องการใช้เอทานอลมีแนวโน้มขยายตัวตามความต้องการใช้น้ำมันแก๊ซโซฮอล์ E๒๐ และ E๘๕ จากนโยบายสนับสนุนของภาครัฐ ประกอบกับการให้ความสำคัญด้านสุขอนามัยที่มากขึ้นของประชาชน ซึ่งกระตุ้นความต้องการแอลกอฮอล์ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ

(๓) อุตสาหกรรมเอทานอลที่หันมาใช้มันสด มันเส้น และน้ำแป้งมันสำปะหลัง เป็นวัตถุดิบมากขึ้นแทนปริมาณอ้อยและกากน้ำตาลที่ลดลงและมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

(๑) วิถีการตลาด ผลประกอบการปรับตัวดีขึ้นจากราคารับซื้อหัวมันสดที่สูงขึ้น โดยต้นทุนการเพาะปลูกมีทิศทางทรงตัว ขณะที่ความต้องการวัตถุดิบหัวมันสดจากภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง ประกอบกับมาตรการภาครัฐในการรักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง (อาทิ โครงการประกันรายได้ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ มาตรการดูดซับปริมาณผลผลิต) ทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำกำไรได้เพิ่มขึ้น

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีโรงงานแหล่งรับซื้อผลผลิต รวม ๒ แห่ง

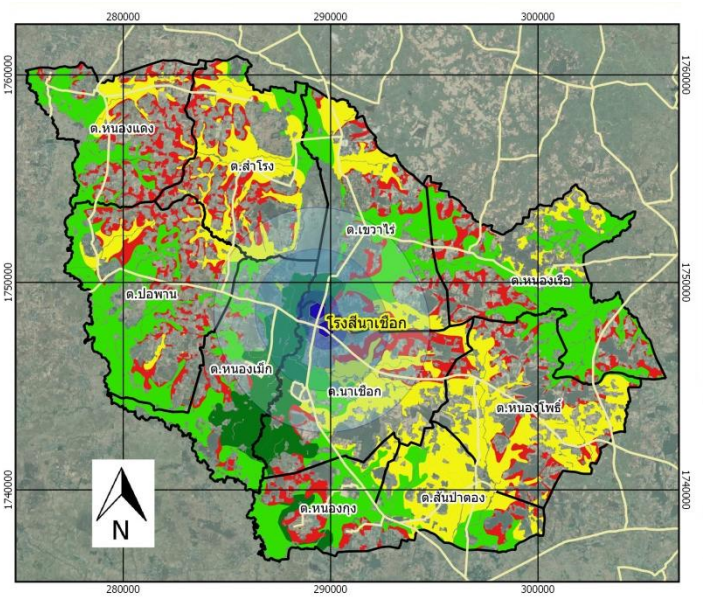

ภาพที่ ๒๒ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer จำนวน ๔ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

- การลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๐ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านเกษตรผสมผสาน ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ – สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
๑	นายจักรพันธ์ พันหล่อมโส	๑๑	หนองกุง	นาเชือก	มหาสารคาม
๒	นายเสริมชาติ ภักดี	๙	หนองกุง	นาเชือก	มหาสารคาม
๓	นายดุสิต ปุริทำโม	๙	หนองกุง	นาเชือก	มหาสารคาม
๔	นายดวงเดือน สิงห์ที่อ	๘	หนองกุง	นาเชือก	มหาสารคาม

๑.๔.๓ ชนิดสินค้าอ้อย

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ทั้งหมด จำนวน ๒๑๘.๑๑ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๑๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๐ คิดเป็นร้อยละ ๐

ตารางที่ ๓๑ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
หนองกุง	-	๒๑๘	๐	๐	๒๑๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

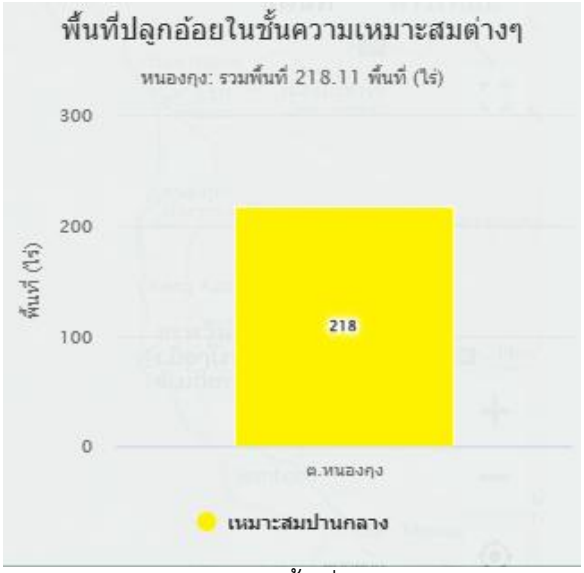

ภาพที่ ๒๓ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๒๑๘ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด คือ บ้านกลาง และบ้านหนองแสง บ้านหนองแดง ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๒ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ตำบล	หมู่บ้าน	พื้นที่ปลูกอ้อย (ไร่)
๑	หนองกุง	บ้านกลาง	๑๒
๒		บ้านหนองแสง	๑๐
๓		บ้านหนองแดง	๘
รวม			๓๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

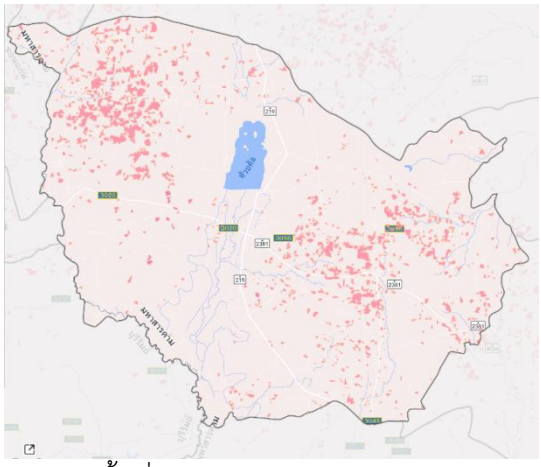

ภาพที่ ๒๔ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

เกษตรกรมีหลักการของการคัดเลือกพันธุ์อ้อยให้เหมาะสมกับพื้นที่ ดังนี้

๑. เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงและมีคุณภาพ ความหวานสูง ซึ่งโดยควรมีค่าซีซีเอส. สูงกว่า ๑๒

๒. เป็นพันธุ์อ้อยที่มีความต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูอ้อยที่สำคัญ โดยเชื่อมโยงกับแหล่งปลูกอ้อย กล่าวคือ ในพื้นที่ใดที่มีโรคและแมลงศัตรูอ้อยชนิดใด พันธุ์อ้อยที่ควรเลือกใช้ในพื้นที่นั้น ๆ ก็ควรเป็นพันธุ์อ้อยที่ต้านทานต่อโรคและแมลงศัตรูอ้อยที่สำคัญดังกล่าวเช่น การต้านทานต่อโรคเหี่ยวเน่าแดง โรคแส้ดำ การเข้าทำลายของหนอนกออ้อย เป็นต้น

๓. สอดคล้องกับพฤติกรรมความชอบ และวิธีการปฏิบัติในการปลูกและดูแลรักษาอ้อยของตัวเกษตรกรแต่ละรายในแต่ละพื้นที่รวมทั้งความพร้อมทางด้านเครื่องมือ เครื่องจักรกลทางเกษตร และแรงงาน เป็นต้น

๔. เลือกพันธุ์อ้อยให้เหมาะสมกับสภาพดินในพื้นที่ปลูกอ้อยของแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามสภาพดิน วิธีการให้น้ำ เป็นต้น เพื่อให้อ้อยสามารถแสดงศักยภาพ ของพันธุ์อ้อยในการให้ผลผลิตและคุณภาพอ้อยได้อย่างเต็มที่ ตามคำแนะนำของ นักวิชาการหรือนักส่งเสริมที่มีข้อมูลว่าพันธุ์อ้อยใด เหมาะสมกับชนิดดินแบบใด และ รูปแบบวิธีการปลูกแบบใด

๕. พิจารณาความสามารถในการไว้ตอของอ้อย โดยพบว่าอ้อยตอคือส่วนที่ เป็นผลกำไรของการผลิตอ้อย ดังนั้น อ้อยที่เลือกใช้ควรเป็นพันธุ์ที่สมารถไว้ตอได้ดีและนานหลายปีโดยในแต่ละรอบผลผลิตอ้อยอาจลดลงได้แต่ไม่ควรเกินร้อยละ ๒๐ ของอ้อยปลูก

๖. อายุการเก็บเกี่ยวอ้อย เพราะอ้อยแต่ละสายพันธุ์มีอายุการเจริญเติบโต และ การสะสมน้ำตาลที่แตกต่างกันไป โดยบางพันธุ์มีการสะสมน้ำตาลเร็ว บางพันธุ์มีการสะสมน้ำตาลช้า และความยาวนานของการมีระดับการสะสมน้ำตาลในระดับสูง (ความหวาน ลดลงเร็ว หรือช้า) ซึ่งพันธุ์อ้อยที่เกษตรกรชาวไร่สามารถเลือกใช้แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม

๖.๑ อ้อยพันธุ์เบา คืออ้อยที่มีการสะสมน้ำตาลเร็วและมีอายุเก็บเกี่ยวประมาณ ๘-๑๐ เดือน อาจเก็บเกี่ยวช่วงต้นฤดูหีบ (พฤศจิกายน – ธันวาคม) เช่น K๘๔-๖๙, K๙๐-๗๗, LK๙๕-๑๑๘, LK๙๕-๑๒๔, อีเหี่ยว, อู่ทอง ๒, อาทอง ๕, อู่ทอง ๖, KU๕๐, KU๖๐-๒ และ KU๖๐-๓ เป็นต้น

๖.๒ อ้อยพันธุ์กลาง คืออ้อยที่มีการสะสมน้ำตาลเร็วปานกลาง อายุการเก็บ เกี่ยวระหว่าง ๑๐-๑๒ เดือน เหมาะสมสำหรับการเก็บเกี่ยวช่วงกลางหีบ (มกราคม– กุมภาพันธ์) เช่น K๘๘-๖๕, K๘๘-๘๗, K๙๒-๘๐, K๙๗-๒๗, K๙๙๗๒, อู่ทอง ๓, อู่ทอง ๘, กพส. ๙๔-๑๓ และขอนแก่น ๓ เป็นต้น

๖.๓ อ้อยพันธุ์หนัก คืออ้อยที่มีการสะสมน้ำตาลช้าอายุการเก็บเกี่ยวมากกว่า ๑๒ เดือน เหมาะสมสำหรับการเก็บเกี่ยวปลายฤดู เช่น K๘๔-๒๐๐, K๘๘-๙๒, K๙๒-๒๑๓, K๙๐-๕๔, อู่ทอง ๑ และอู่ทอง ๗ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

เป็นการกำจัดวัชพืชในขั้นต้น ซึ่งช่วยให้น้ำฝนไหลซึมผ่านลงไปในดินได้ดี ทำให้รากอ้อยเจริญเติบโตลงในดินได้ง่าย ในพื้นที่ที่ปลูกอ้อยมาเป็นเวลานานมักจะเกิดดินดาน จึงควรไถดินดานเพื่อทำลายชั้นดินดาน ก่อนที่จะทำการไถดะ ไถแปร เมื่อเตรียมดินแล้ว จึงทำการยกร่องเพื่อปลูกอ้อย

- การเตรียมดินในพื้นที่ทั่วไป จะไถ ๒-๓ ครั้ง ลึกประมาณ ๓๐-๕๐ ซม.
- การเตรียมดินในพื้นที่ปลูกอ้อยมาก่อน มักจะเกิดชั้นดินดาน เนื่องจากมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักร หรือรถบรรทุกเข้าไปเหยียบย่ำในพื้นที่ จึงเกิดการบดอัดในดินชั้นล่าง จึงเกิดชั้นดินดานทำให้เป็นปัญหาต่อการไหลซึมของน้ำสู่ดินชั้นล่างไม่ดี รากอ้อยไม่สามารถเจริญลึกลงไปในดินชั้นล่างได้ดีเท่าที่ควร

(๓) การปลูก

ในการปลูกอ้อยมี ๒ ขั้นตอน คือ

๑. การเตรียมท่อนพันธุ์อ้อย

- การจัดหาพันธุ์อ้อย เป็นอ้อยปลูกเพื่อทำพันธุ์โดยตรง อายุ ๗-๑๐ เดือน ไม่แก่ หรืออ่อนจนเกินไป มีลำต้นสมบูรณ์ ปราศจากโรคและแมลง เป็นพันธุ์ที่ได้รับการส่งเสริม
- การแช่หรือชุบท่อนพันธุ์ จะช่วยควบคุมเชื้อโรคได้ระยะเวลาหนึ่ง
- แช่หรือชุบท่อนพันธุ์อ้อยด้วยสารเคมี
- แช่หรือชุบท่อนพันธุ์อ้อยในน้ำร้อน ๕๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๒ ชั่วโมง

๒. การปลูกอ้อย

วิธีการปลูกอ้อย มี ๒ วิธีการใหญ่ คือ

๒.๑ การปลูกด้วยแรงงานคน แยกออกเป็น ๒ วิธี

- การปลูกอ้อยเป็นท่อน ข้อดี คัดเลือกตาที่สมบูรณ์ ข้อเสีย สิ้นเปลืองเวลา เสียค่าแรงงานสูง
- การปลูกอ้อยทั้งลำ ข้อดี ประหยัดแรงงาน เวลา เสียค่าใช้จ่ายต่ำ ข้อเสีย ความงอกของอ้อยไม่สม่ำเสมอ บางครั้งอาจมีโรคที่ติดมากับพันธุ์อ้อย เนื่องจากไม่ได้ตรวจสอบ

๒.๒ การปลูกด้วยเครื่องจักร นิยมใช้ในกรณีที่ชาวไร่อ้อยมีพื้นที่ปลูกอ้อยมาก และมีเงินลงทุนการ ใช้เครื่องจักรสามารถยกร่องแล้วปลูกได้ และไม่จำเป็นยกร่องไว้ก่อน

เทคนิคในการปลูกอ้อยเพื่อให้อ้อยงอก

- กรณีของฝนตกน้ำขัง หรือดินมีการระบายน้ำไม่ได้

ถ้าปลูกอ้อยแล้วกลบอ้อยลึกเกินไป ทำให้ท่อนอ้อยหรือลำอ้อยเน่าเสียหายก่อนที่อ้อยจะงอก ทำให้ต้องปลูกซ่อมอ้อยใหม่ ทางแก้ไขในกรณีนี้ก็คือ ถ้าดินแฉะน้ำขังมากและจำเป็นจะต้องปลูก ใช้วิธีปักพันธุ์อ้อยหรือเสียบพันธุ์อ้อยทำมุมประมาณ ๔๕ องศา เมื่ออ้อยงอกและดินแห้งแล้วจึงมากลบอีกครั้งหนึ่ง

- กรณีที่ฝนตกแล้วดินแฉะ

ยังไม่ได้ปลูกหรือกลบอ้อย ให้วางพันธุ์อ้อยไว้ในร่อง แต่ต้องแน่ใจว่าไม่ไหลไปกับน้ำเมื่อมีฝนตกซ้ำลงมาอีกครั้งหนึ่ง หรือถ้าดินเปียก อุ้มน้ำมาก อาจจะใช้วิธีวางท่อนอ้อยแล้วกลบดินบางๆ ก็ได้ ก็จะช่วยให้อ้อยงอกโดยไม่เน่าได้

- กรณีที่ขณะปลูกอ้อยไม่มีฝนหรือปลูกไปแล้วจะไม่มีน้ำ หรือฝนทิ้งช่วง

จำเป็นจะต้องรักษาพันธุ์อ้อยที่ปลูกไปแล้ว ข้อแนะนำ คือ พยายามใช้ดินกลบอ้อยให้หนา เหยียบหรือกดให้แน่นเพื่อรักษาความชื้นในดิน เช่นเดียวกับการปลูกอ้อยข้ามแล้ง ในกรณีนี้ ไม่ควรลอกกาบอ้อยออก ปล่อยให้หุ้มตาไว้จนกว่าจะมีความชื้นมากพอที่จะงอกได้เป็นต้น เรื่องความงอกของอ้อยอาจจะไม่สม่ำเสมอ หรืองอกเพียงร้อยละ ๖๐-๗๐ และอาจจะต้องปลูกซ่อมอ้อยหลังการงอก หลังจากที่ปลูกอ้อยแล้ว ๑๕-๓๐ วัน หน่ออ้อยจะงอกโผล่พ้นดินเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับ

- สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอุณหภูมิ และความชื้นในดิน เช่น ถ้าอุณหภูมิค่อนข้างสูงอ้อยจะงอกเร็วกว่าสภาพที่อุณหภูมิต่ำ เป็นต้น

- คุณภาพของพันธุ์อ้อย พันธุ์อ้อยที่ได้รับการดูแลดีกว่าจะมีอัตราการงอก และการเจริญเติบโตดีกว่า แม้ว่าจะเป็นพันธุ์อ้อยเดียวกันก็ตาม

(๔) ระบบการให้น้ำ

เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน และความชุ่มชื้นในดิน ทั้งนี้การให้น้ำอ้อยควรคำนึงถึงระยะการเจริญเติบโต แบ่งเป็น ๔ ระยะดังนี้

- ระยะงอก (๐-๑ เดือน) หลังจากการปลูกอ้อยต้องการความชื้นที่เหมาะสม

- ระยะหลังจากงอก (๑-๒ เดือน) อ้อยต้องการน้ำมาก ควรให้น้ำทุกๆ ๑๐-๑๔ วัน

- ระยะแตกกอจนถึงระยะย่างปล้อง (อายุประมาณ ๒-๖ เดือน) อ้อยต้องการน้ำมาก อ้อยมีระบบรากสมบูรณ์สามารถดูดน้ำ และธาตุอาหารที่อยู่ไกลจากโคน

- ระยะก่อนเก็บเกี่ยว (อายุ ๙-๑๐ เดือนขึ้นไป) อ้อยต้องการน้ำน้อย เริ่มมีการสะสมน้ำตาล ควรงดให้น้ำแก่อ้อย ๑-๑.๕ เดือน ก่อนเก็บเกี่ยว

วิธีการให้น้ำแก่อ้อย มี ๓ แบบ คือ

- การให้น้ำตามร่อง (furrow irrigation) ความลาดเท ๐.๕-๓

- การให้น้ำแบบฝอยหรือฝนเทียม (sprinkler irrigation)

- การให้น้ำแบบหยด (drip irrigation)

(๕) การดูแลรักษา

การบำรุงรักษาอ้อยตอ เพื่อให้ได้ผลผลิตดีควรมีการปฏิบัติดังนี้

- การแต่งตอ เกษตรกรรายย่อยนิยมแต่งตออ้อย โดยการใช้จอบคมๆ ปาดตออ้อยตรงระดับดินหรือใต้ลงไปเล็กน้อย ทำให้ได้หน่อใหม่เจริญจากตาแทงขึ้นมาจากใต้ดินพร้อมกันหลายหน่อ มีความแข็งแรงมากกว่าหน่อที่เกิดเหนือดิน

- การให้น้ำหรือการรักษาความชื้น เป็นปัจจัยที่มีผลผลิตอ้อยตอมากที่สุด การปลูกอ้อยในประเทศไทย มากกว่าร้อยละ ๘๐ ปลูกโดยอาศัยน้ำฝน

- การดูแลรักษาทั่วไป ที่สำคัญได้แก่ การควบคุมวัชพืช และการพรวนดินพูนโคน ในแปลงอ้อยที่มีการเผาใบอ้อยจะมีวัชพืชงอกขึ้นเร็วกว่าแปลงอ้อยที่ไม่ได้เผา เนื่องจากจะมีความชื้นจากใต้ดินผ่านขึ้นมาช่วยในการงอกของเมล็ดวัชพืช

(๖) การใส่ปุ๋ย

- ความต้องการธาตุอาหารของอ้อย

ธาตุอาหารหลัก คือ ไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และโพแทสเซียม (K) เป็นธาตุอาหารที่ทำให้อ้อยให้ผลผลิตสูง ธาตุอาหารรองได้แก่ แคลเซียม (Ca) แมกนีเซียม (Mg) ซัลเฟอร์ (S) สังกะสี (Zn) โบรอน (B) คอปเปอร์ (Cu) โมลิบดีนัม (Mo) และซิลิคอน (Si) มีความสำคัญในการช่วยการเจริญเติบโตของอ้อย (สำหรับ คาร์บอน (C) ไฮโดรเจน (H) ออกซิเจน (O) มีปริมาณพอในน้ำ ดินและอากาศ)

- การใส่ปุ๋ย

สำหรับอ้อยตอควรใส่ปุ๋ยในอัตราเพิ่มขึ้นอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของอัตราเดิม ดินที่ปลูกอาจมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง สูตรปุ๋ยผสมต่างๆ ที่แนะนำสำหรับอ้อย ได้แก่ ๒๑-๐-๐, ๔๖-๐-๐, ๑๕-๑๕-๑๕, ๑๖๒๐-๒๐, ๒๕-๗-๗, ๑๖-๑๑-๑๔ เป็นต้น

(๗) การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวอ้อยให้มีคุณภาพต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่าง เช่น อายุของอ้อย พันธุ์อ้อย แรงงานตัดอ้อย ลำดับการตัดที่ได้รับจากทางโรงงาน การตัดอ้อยให้ได้คุณภาพสูงมีข้อพิจารณา ดังนี้

๑. เก็บเกี่ยวอ้อยที่อายุ ๑๐-๑๔ เดือนหลังปลูก โดยสังเกตจากยอดอ้อยจะมีข้อถี่กว่าปกติ ใบสีเขียวซีด มีค่าบริกซ์เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๒๒ องศาบริกซ์ โดยอ้อยทุกพันธุ์ควรที่จะตัดอ้อยที่ปลูกปลายฝนก่อน ตามด้วยอ้อยตอ และอ้อยต้นฝน ยกเว้นพันธุ์ เค ๘๘-๙๒ ที่ช่วงเวลาการตัดที่เหมาะสมคือ เดือน กุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม

๒. มีการวางแผนการตัดอ้อยและจำนวนของคนตัดอ้อย ให้สัมพันธ์กับลำดับการตัดอ้อยที่ได้รับจากทางโรงงาน จะทำให้ไม่สูญเสียน้ำหนักและความหวานของอ้อย เนื่องจากการตัดอ้อยค้างไร่ไว้เป็นเวลานาน

๓. ควรตัดอ้อยสด ไม่ควรเผาอ้อยก่อนตัด เนื่องจากอ้อยไฟไหม้ จะมีการสูญเสียน้ำหนัก และรายได้ มากกว่าอ้อยตัดสด นอกจากนั้นอ้อยไฟไหม้จะถูกหักราคาตันละ ๒๐ บาท อ้อยไฟไหม้ยอดยาวตัดราคาตันละ ๔๐ บาท เนื่องจากอ้อยไฟไหม้จะทำให้การทำน้ำตาลยากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การหีบอ้อยได้ช้าลง

๔. ควรมีการควบคุมให้ตัดอ้อยชิดดิน ซึ่งจะทำให้ลดการสูญเสียของน้ำหนักอ้อยที่เหลือค้างไร่ได้ ๐.๓ - ๒ ตัน/ไร่ และทำให้สูญเสียรายได้ ๑๘๖ - ๑,๒๔๐ บาท/ไร่ควรตัดอ้อยให้สะอาดและไม่ควรนำสิ่งเจือปนต่างๆ เช่น ยอดอ้อย กาบ และใบอ้อย เข้าโรงงานเพราะจะทำให้ค่าซีซีเอส และรายได้ลดลง นอกจากนั้นอ้อยยอดยาวจะถูกตัดราคาตันละ ๒๐ บาท

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกอ้อยโรงงาน ดังนี้

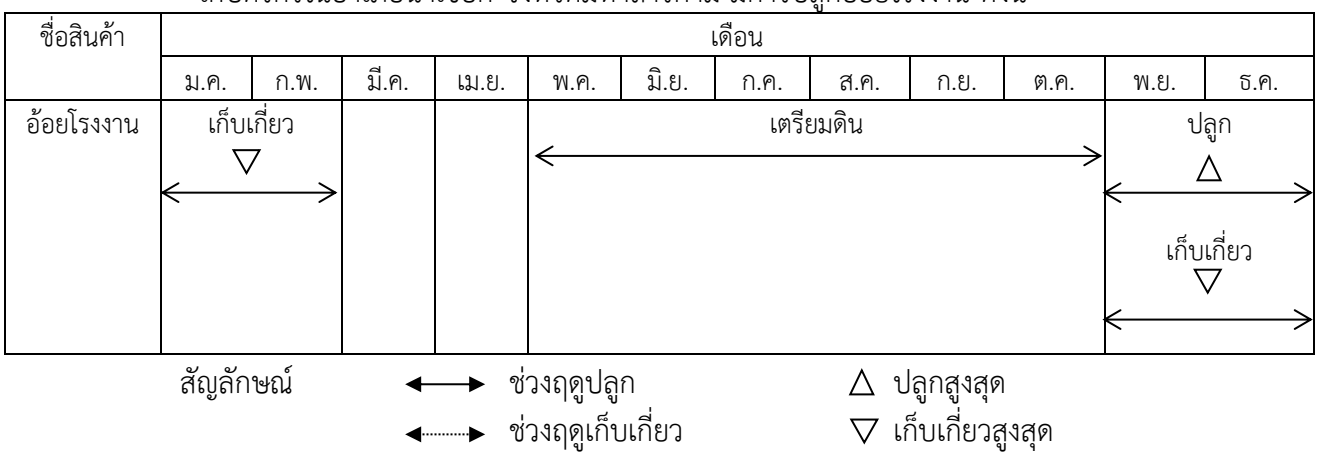

ภาพที่ ๒๘ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน มีต้นทุนการผลิตเป็นเงิน ๖,๔๒๐ บาท

ตารางที่ ๓๔ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน(อ้อยตอ) ปี ๒๕๖๕ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
๑. การเตรียมดิน	
- ค่าเตรียมดิน	.....-.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการเตรียมดิน (๑)	.....-.....บาท/ไร่
๒. การปลูก	
- ค่าท่อนพันธุ์ จำนวน.....๐.๒.....ตัน/ไร่	.....๒๘๘.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างปลูกซ่อม	.....๒๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการปลูก (๒)	.....๔๘๘.....บาท/ไร่
๓. การกำจัดวัชพืช	
- ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	.....๓๗๐.....บาท/ไร่
รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	**จำนวนเงิน (บาท)**
- ค่าจ้างพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืช	.....๑๗๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดวัชพืช (๓)	.....๕๔๐.....บาท/ไร่
๔. การใช้ปุ๋ย	
- ค่าปุ๋ยสูตร ๒๑-๐-๐	.....๑,๕๐๐....บาท/ไร่
- ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย	.....๑๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการใช้ปุ๋ย (๔)	.....๑,๖๐๐....บาท/ไร่
๕. การกำจัดศัตรูพืช	
- สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	.....-.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดศัตรูพืช (๕)	.....-.....บาท/ไร่
๖. การเก็บเกี่ยว	
- ค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว	.....๒,๘๕๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายเก็บเกี่ยว (๖)	.....๒,๘๕๐.....บาท/ไร่
๗.การขนส่ง	
- ค่าขนส่ง	.....๑,๕๐๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (๗)	..... ๑,๕๐๐.....บาท/ไร่
๘. รวมต้นทุน ((๑)+(๒)+(๓)+(๔)+(๕)+(๖)+(๗))	.....๖,๙๗๘.....บาท/ไร่
สรุปรายได้เกษตรกร	
- ๑. ผลผลิตที่ได้รับ	.....๑๐,๐๐๐.....กก./ไร่
- ๒. ราคาที่ขายได้	.....๑.๒.....บาท/กก.
- รวมรายได้ ๑.x๒. = ๓.	.....๑๒,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ต้นทุน (ข้อ ๘) = ๔.	..... ๖,๙๗๘.....บาท/ไร่
- กำไร (๓. – ๔.)	.....๕,๐๒๒.....บาท/ไร่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) สถานการณ์การตลาด/วิถีการตลาด

(๑) วิถีการตลาด

ปี ๒๕๖๔-๒๕๖๘ คาดว่ารายได้ของธุรกิจจะกระเตื้องขึ้นตามการขยายตัวของปริมาณการจำหน่ายน้ำตาลโดยรวม แต่การพึ่งพาตลาดต่างประเทศในสัดส่วนสูง ทำให้ธุรกิจยังคงเผชิญความผันผวน

- โรงงานผลิตน้ำตาล รายได้ทยอยปรับดีขึ้นตามการขยายตัวของความต้องการบริโภค หนุนโดย

(๑) กำลังซื้อทั้งในและต่างประเทศทยอยฟื้นตัวตามทิศทางเศรษฐกิจ

(๒) อุตสาหกรรมต่อเนื่องมีแนวโน้มฟื้นตัว หลังวิกฤต COVID-๑๙ คลี่คลาย อาทิ อาหารและเครื่องดื่ม

(๓) ความกังวลโรคระบาดกระตุ้นความต้องการใช้แอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อ

(๔) กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวจะสนับสนุนความต้องการใช้เอทานอลในภาคขนส่ง

นอกจากนี้ การมีห่วงโซ่อุปทานที่เข้มแข็ง(จากระบบแบ่งปันผลประโยชน์) มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์หลากหลาย และมีการลงทุนในอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีมูลค่าเพิ่มสูง(จากการใช้ผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้มาเป็นวัตถุดิบ) จะช่วยให้โรงงานน้ำตาลสามารถทำกำไรได้ต่อเนื่อง

- ผู้ค้าน้ำตาล คาดว่าผู้ค้าน้ำตาลในตลาดต่างประเทศยังคงได้ประโยชน์จากแนวโน้มปริมาณส่งออกที่เพิ่มขึ้น แต่อาจมีความเสี่ยงจากการคาดการณ์ทิศทางราคาน้ำตาลที่ผันผวนตามความไม่แน่นอนของอุปทานในตลาดโลก ขณะที่ผู้ค้าน้ำตาลในประเทศเผชิญทิศทางราคาที่เคลื่อนไหวตามตลาดโลก จึงมีต้นทุนในการบริหารจัดการสต็อกเพิ่มสูงขึ้น

- ชาวไร่อ้อย คาดว่าผลผลิตอ้อยและค่าความหวานจะปรับดีขึ้นจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย แต่ยังมีความเสี่ยงด้านราคาอ้อยที่ผันผวนตามราคาน้ำตาลตลาดโลก ซึ่งส่งผลต่อรายได้และการตัดสินใจเพาะปลูกของเกษตรกร อย่างไรก็ตามภาครัฐและ/หรือโรงงานน้ำตาลจะมีมาตรการช่วยเหลือด้านรายได้แก่ชาวไร่อ้อยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะขาดแคลนผลผลิตอ้อยเข้าสู่ระบบ

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

เกษตรกรในตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม นำผลผลิตอ้อยโรงงานไปจำหน่ายยังโรงงานน้ำตาลวังขนายในพื้นที่ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๒ แห่ง

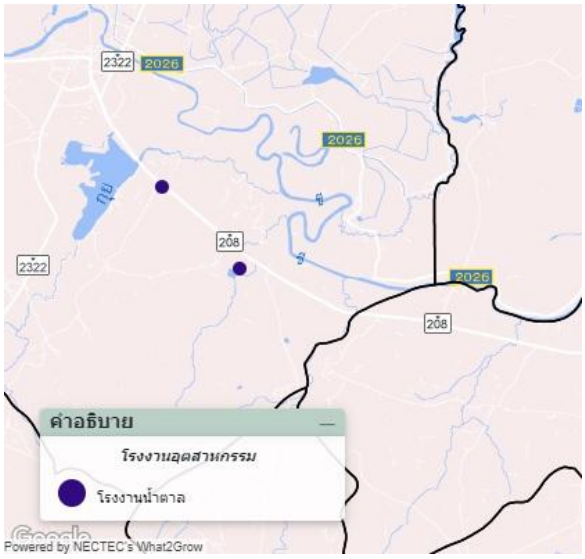

ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อยโรงงาน(โรงงานน้ำตาล)
ในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer คือ นางสาวนพรัตน์ บุญใบ เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อกม. หมู่ ๙ บ้านหนองแสง ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

- การลดต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยโรงงาน

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น

๑.๔.๔ ชนิดสินค้า ยางพารา

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ปลูกยางพารา ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๒๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๐ คิดเป็นร้อยละ ๐

ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกยางพาราตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอ	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
หนองกุง	-	๒๔	-	-	๒๔

ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘

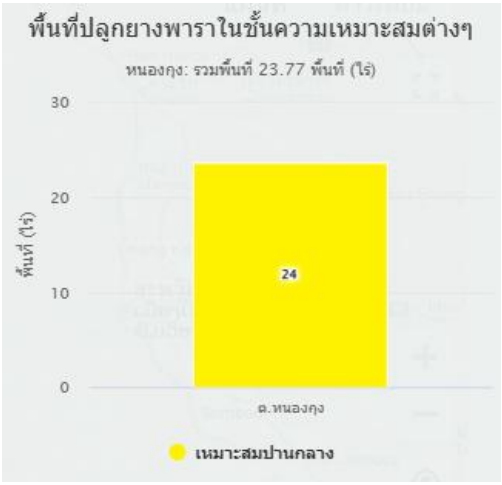

ภาพที่ ๒๔ แสดงพื้นที่ปลูกยางพารา ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : http://agri-map-online.moac.go.th/, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ซึ่งพื้นที่ปลูกยางพารา ในตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม นั้นปลูกมากที่สุด ในบ้านหนองคู ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยปลูกจำนวน ๒๔ ไร่ เกษตรกรที่ปลูกยางพารานั้นจะขึ้นทะเบียนกับศูนย์การยางแห่งประเทศไทย จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย ชุมชนที่ประสบ/พื้นที่) (ปัญหา	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑.ข้าว ๒.มันสำปะหลัง ๓.อ้อย	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนแหล่งเงินทุน ๕. ราคาตกต่ำ ไม่แน่นอน	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. อ้อย	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ขาด เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในการปลูกพืช	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓.จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๒.ขาดมาตรฐานการรับรอง	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์	๑. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๒. สนับสนุนการผลิตสู่การรับรองมาตรฐาน ๓. วางแผนการผลิตทั้งในส่วนด้านการปลูกพืชและการแปรรูปให้สอดคล้องกัน ๔. สร้างแรงจูงใจและการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นถึงความแตกต่างของราคาก่อนการแปรรูปและหลังแปรรูปจำหน่าย	กลุ่มแปลงใหญ่กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มส่งเสริม/เกษตรกร	ปานกลาง

๒. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของอำเภอนาเชือก

ตารางที่ ๓๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. พื้นที่บางหมู่บ้านมีแหล่งน้ำธรรมชาติ / หนองน้ำ , สระน้ำ ๒. เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง ๓. มีวัฒนธรรมอันดีงาม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก ๔. เกษตรกรมีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลง ๕. มีกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง เป็นกลุ่มเป้าหมายส่งเสริมได้	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๒. ไม่มีระบบชลประทานที่ทั่วถึง ๓. ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตร ๔. ขาดแคลนพันธุ์ดีในการเพาะปลูก ๕. ขาดอำนาจต่อรองเรื่องราคา ๖. เยาวชนขาดความรักต่ออาชีพการเกษตร ๗. ชุมชนขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ๘. ผลผลิตยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน
โอกาส (Opportunities : O) ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิต ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ ๓. การสร้างเศรษฐกิจพอเพียง ๔. พัฒนาสินค้าบางชนิด เช่น ผ้าไหม ให้เป็นสินค้าโอทอป (OTOP) ๕. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่	SO กลยุทธ์เชิงรุก ๑. ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า)	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข ๑. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ๒. ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยุวเกษตรกร ๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ฯ
อุปสรรค (Threats : T) ๑. ภัยธรรมชาติฝนแล้ง/น้ำท่วม ๒. ภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น ๓. วัฒนธรรมภายนอกมีสิ่งยั่วยุให้จริยธรรมเสื่อมถอย/ค่านิยมของเกษตรกรเปลี่ยนไป ๔. หน่วยงานงบประมาณในท้องถิ่นให้การสนับสนุนน้อย ๕. ราคาสินค้าทางการเกษตรไม่แน่นอน	ST กลยุทธ์ป้องกัน ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง	WT กลยุทธ์เชิงรับ ๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑.๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร

๑.๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

๒.๒ ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยุวเกษตรกร

๒.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

บทที่ ๓
ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาการผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP หรืออินทรีย์
- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐
- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธิ์ ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์ที่ ๔ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๒ มันสำปะหลัง

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐

- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร

๒) กลยุทธิ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารพันธุ์มันสะอาด

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์ที่ ๔ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๓ อ้อย

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งพันธุ์อ้อยพันธุ์ดี

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ YSF

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- YSF มีองค์ความรู้ ความสามารถถ่ายทอดความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรรายอื่นได้
- YSF มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในทุกด้าน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๓) กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยุวเกษตรกร/YSF

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน
- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/ กลุ่มส่งเสริมอาชีพให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน
- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/ กลุ่มส่งเสริมอาชีพให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด
- เสริมองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองการจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๔ แปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของแปลงใหญ่ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน
- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของแปลงใหญ่ให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๕ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- พัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้มีองค์ความรู้ และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เกษตรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาแหล่งน้ำการเกษตรให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ให้เกิดความยั่งยืน ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

****

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตารางที่ ๓๘ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร	๑. โครงการ ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์	พัฒนาการผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร อินทรีย์	๑ กลุ่มๆ ละ ๒๐ ราย	ม.๑ ม.๒ ม.๘ ต.หนองกุง อ.นาเชือก	๑. ถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต	๑ กลุ่ม	๒,๐๐๐,๐๐๐	๒ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๓ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๔ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตรอำเภอนาเชือก, อบต.หนองกุง
	๒. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กิจกรรมย่อย: สนับสนุนเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	๕ กลุ่มๆ ละ ๒๐ ราย	ม.๑ ต.หนองกุง อ.นาเชือก	๑. ถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตรอำเภอนาเชือก, อบต.หนองกุง
พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร	๑. โครงการ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว	๑๐๐ ราย	ม.๑–ม.๑๑ ต.หนองกุง	๑. ถ่ายทอดความรู้/ศึกษาดูงานการแปรรูปสินค้าเกษตร ๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต	๑๐๐ ราย	๕๐๐,๐๐๐	๑๒๐ ราย	๕๐๐,๐๐๐	๑๕๐ ราย	๕๐๐,๐๐๐	๑๖๐ ราย	๕๐๐,๐๐๐	๑๘๐ ราย	๕๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตรอำเภอนาเชือก, อบต.หนองกุง

บรรณานุกรม

กรมการปกครองจำนวนประชากรในอำเภอ.ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม .๒๕๖๕.
.กระทรวงมหาดไทย .นาเชือก

กระทรวงคมนาคม. ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน ข้อม)ลสารสนเทศภูมิศาสตร์(

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๕ รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย แหล่งที่มา :
http://air๔thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t

กรมพัฒนาที่ดิน. ชั้นข้อมูลชุดดิน (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมส่งเสริมการเกษตร .แหล่งน้ำในอำเภอนาเชือก แหล่งที่มา :http://ssmap.doae.go.th/ssmap/

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๕. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๖๕. ระดับความเหมาะสมของพื้นที่ (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมชลประทาน.๒๕๖๕ ข้อมูลโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ แหล่งที่มา
:http://mahasarakham.rid.go.th/content๘.htm

กรมส่งเสริมการเกษตร .๒๕๖๕. รายงานผลการวาดแปลง แหล่งที่มา :
http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/

กรมส่งเสริมการเกษตร .๒๕๖๕. ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร
แหล่งที่มา : https://production.doae.go.th/

เว็บไซต์ไทยตำบลดอทคอม. ข้อมูลตำบลศรีสุข อำเภอสีชมพู ขอนแก่น แหล่งที่มา :
http://www.thaitambon.com/tambon/๔๐๐๖๐๒

สำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น สาขาสีชมพู .พื้นที่ถือครองของประชากรอำเภอสีชมพู .๒๕๖๕.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๕. ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่
จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัด (๒๕๖๕ .ศ.ปีอ้างอิง พ)มหาสารคาม แหล่งที่มา .:
http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries๑๕.html

ภาคผนวก

ชื่อโครงการ
โครงการ ส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์นาแปลงใหญ่บ้านอีโต้

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี ระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึง ปี ๒๔๗๙ โดยน้อม เอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ และใช้ หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการ ดำเนินนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชน แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิต ภาคเกษตร เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พัฒนาโภชนาการและความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อนำไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทร เทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ก็ทรงมีพระปณิธานแน่วแน่ที่จะสานต่อโครงการพระราชดำริของพระราชบิดา เพื่อ ช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เกษตรกรในตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีอาชีพหลัก คือการทำเกษตรกรรม ซึ่งข้าวเป็นพืชหลักในการทำการเกษตรของตำบล ในพื้นที่ตำบลมีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเป็นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อร่วมพัฒนารูปแบบการผลิต การตลาดข้าว แต่เนื่องจากสมาชิกส่วนมากเป็นผู้สูงอายุซึ่งการทำการผลิตข้าวนั้นเป็นไปได้ด้วยความลำบาก ในการผลิต การรักษาคุณภาพผลผลิต จึงจำเป็นอย่างมากในการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่นำมาใช้เพื่อลดปัญหา การขาดแคลนแรงงาน และลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มผลผลิตเมล็ดพันธุ์ในการทำนาแต่ละฤดูการผลิต

ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม การจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้ในระบบการผลิตข้าว จะทำให้กลุ่มเกษตรสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีความหลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม/ชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อที่จะพัฒนาและต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด รวมไปถึงการสร้างโอกาสในการเพิ่มคุณภาพผลผลิต ผลตอบแทนจากการผลิต และการลดต้นทุนการผลิต ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมั่งคั่งและยั่งยืนสืบไป

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ

๒. เพื่อผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดได้

๓. เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด

๓. เป้าหมาย

วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มเกษตร/ศูนย์ข้าวชุมชนผู้ผลิตข้าวที่มีศักยภาพ

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนมีนาคม ๒๕๖๘ – เดือนกันยายน ๒๕๖๘

๕. พื้นที่ดำเนินการ

- กลุ่มแปลงใหญ่นาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ หมู่ ๑ บ้านอีโต้ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

๖. กิจกรรม

๑. ถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต

๗. วิธีการดำเนินงาน

๑. ขั้นเตรียมการ

- ประชุมกลุ่มเกษตรกร เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม และหาความต้องการพัฒนาร่วมกัน

๒. ขั้นดำเนินงาน

- จัดทำแผนงานโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
- แต่งตั้งคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบโครงการ
- อบรมให้ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต ศึกษาดูงาน
- จัดซื้อ/สนับสนุนปัจจัยการผลิต

๓. ประเมินผลการดำเนินงาน

– ให้มีการประชุมรายงานผลการดำเนินงานโครงการ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการทุกเดือน

๘. งบประมาณ

๑. จัดซื้อเครื่องคัดแยกและทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๑ ชุด/กลุ่ม	เป็นเงิน ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท
๒. จัดซื้อกระสอบบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๕๐๐ใบ/กลุ่ม	เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๓. จัดซื้อเครื่องเย็บกระสอบบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๑ ชุด/กลุ่ม	เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
๔. จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ จำนวน ๔,๐๐๐ กระสอบๆ ละ ๖๕๐ บาท	เป็นเงิน ๒,๖๐๐,๐๐๐ บาท
๔. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตร จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๑ มื้อๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๒ วัน	เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
๕. ค่าอาหารกลางวันสำหรับเกษตร จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๒ มื้อๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๒ วัน	เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
จำนวนงบประมาณรวมทั้งสิ้น	เป็นเงิน ๔,๐๑๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ

๒. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถผลิตสินค้าได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

๓. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถมีศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมสมัยใหม่ ต่อยอดด้านคุณภาพมาตรฐาน แปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงการตลาด

๑๐. ผู้รับผิดชอบ

ประธานวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มเกษตร/ศูนย์ข้าวชุมชนผู้ผลิตข้าวที่เข้าร่วมโครงการ

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
กิจกรรมย่อย: สนับสนุนเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว

๑. แนวทางการพัฒนา

โครงการนี้มุ่งเน้นการพัฒนาโดยใช้แนวทาง “การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน” โดยเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุนแรงงาน และยกระดับมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ของชุมชน รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่มและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสามารถบริหารจัดการเครื่องจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อที่จะพัฒนาให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ สร้างอาชีพ และมีรายได้อย่างยั่งยืน

๒. หลักการและเหตุผล

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีเป็นขั้นตอนสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร โดยเฉพาะในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อใช้เองและจำหน่ายภายในชุมชน อย่างไรก็ตามกระบวนการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ยังคงใช้แรงงานคนเป็นหลัก ทำให้เกิดข้อจำกัดในด้านปริมาณ ความสม่ำเสมอของคุณภาพ และประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อยกระดับคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้มาตรฐานและเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน จึงมีความจำเป็นต้องสนับสนุนเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีสมาชิกเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๐ ราย เพื่อช่วยลดภาระแรงงาน เพิ่มความรวดเร็ว และยกระดับคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกพืชที่หลากหลาย เช่น ข้าว เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ซึ่งข้าวที่เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกจะเป็นข้าวเหนียว พันธุ์ กข๖ และข้าวเจ้า พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ เพื่อบริโภคเองในครัวเรือนและขายภายในท้องถิ่น ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๖๑ ผู้นำชุมชนนำโดยนายประเวช พิมพะลา ได้รวมกลุ่มพี่น้องในหมู่บ้าน จัดตั้งเป็นกลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนโดยบ้านอีโต้ หมู่ที่ ๑ ที่มีการรวมกลุ่มดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการเกษตรระดับหมู่บ้านสู่การผลิตสินค้าเกษตร เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตในภาคการเกษตรในระดับพื้นที่ โดย ส่งเสริมให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในพื้นที่สามารถ วิเคราะห์ศักยภาพและโอกาส วางแผนการผลิตที่เชื่อมโยง กับความต้องการของตลาด มีตลาดรองรับที่ชัดเจน เพื่อ จัดทำแผนธุรกิจเกษตรรายสินค้าในการเข้าถึงแหล่งทุนจาก สถาบันการเงิน ตลอดจนเข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่จำเป็นการทำเกษตรที่ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับการผลิต

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน
๒. เพื่อส่งเสริมการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของวิสาหกิจชุมชน
๓. เพื่อยกระดับศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ให้สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
๔. เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรในชุมชน ต.หนองกุง อ.นาเชือก

๔. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของโครงการ

- เป้าหมายเชิงปริมาณ
• วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ จำนวน ๒๐ ราย ได้รับการสนับสนุนเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว
• เพิ่มกำลังการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวของกลุ่มได้ไม่น้อยกว่า ๑ ตันต่อวัน
- เป้าหมายเชิงคุณภาพ
• เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผ่านการคัดแยกมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกรมการข้าว
• สมาชิกกลุ่มมีความรู้และทักษะในการใช้และบำรุงรักษาเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวอย่างเหมาะสม

๕. พื้นที่เป้าหมาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

๖. กิจกรรมหลัก

๑. ประชุมชี้แจงโครงการและสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย

๒. คัดเลือกและจัดหาชนิดของเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพการผลิตในพื้นที่

๓. ดำเนินการส่งมอบและติดตั้งเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว

๔. จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้งาน การดูแลรักษา และการบำรุงเครื่องจักรให้กับสมาชิกกลุ่ม

๕. ติดตามและประเมินผลการใช้งานเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวภายหลังจากดำเนินการ

๗. หน่วยงานดำเนินการ

- กรมการข้าว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
- กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด
- เขียนขอรับงบประมาณในการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก

๘. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ดำเนินโครงการตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๘ ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๙ ระยะเวลา ๙ เดือน

ช่วงเวลา เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๘ - ประชุมชี้แจงและเตรียมความพร้อมกลุ่ม

มกราคม ๒๕๖๘ - จัดหาและจัดซื้อเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว

มีนาคม ๒๕๖๘ - ติดตั้งเครื่องและอบรมการใช้งาน

มิถุนายน ๒๕๖๘ - ติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ

๙. งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

แบ่งออกเป็นรายการต่าง ๆ ดังนี้

๑. เครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว ๑ เครื่อง ๕๐,๐๐๐ บาท

๒. ค่าติดตั้งและขนส่ง เหมาจ่าย ๕,๐๐๐ บาท

๓. ค่าอบรมและวิทยากร ๑ ครั้ง ๕,๐๐๐ บาท

๔. ค่าวัสดุสิ้นเปลืองในการอบรม เหมาจ่าย ๓,๐๐๐ บาท

๕. ค่าติดตามและประเมินผล ๑ ครั้ง ๒,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณทั้งสิ้น: ๖๕,๐๐๐ บาท

๑๐ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ จำนวน ๒๐ ราย มีเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้งานอย่างเหมาะสม

๒. เพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ส่งผลให้ผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรดีขึ้น

๓. สมาชิกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจในการใช้และดูแลรักษาเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว

๔. วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นในพื้นที่ใกล้เคียง

๕. ส่งเสริมการพัฒนาภาคการเกษตรให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในระดับตำบล

๑๑. ผลผลิตจากการดำเนินโครงการ

๑. เครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๑ เครื่อง ติดตั้งพร้อมใช้งานในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านอีโต้ ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

๒. สมาชิกกลุ่ม จำนวน ๒๐ ราย มีความรู้และทักษะในการใช้งานเครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓. เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตได้มีคุณภาพดีขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน

๔. กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถรองรับปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

๑. หลักการและเหตุผล

ตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก มีเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือการทำนา ต้นทุนที่สำคัญคือการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่ม ผลผลิตในนาข้าว การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรเป็นการใช้ตามความเคยชินที่มีการใช้เป็นประจำตามช่วงเวลาการ เจริญเติบโตของข้าว ตามปริมาณที่เคยใช้ โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการธาตุอาหารของพืชอย่างแท้จริง ซึ่งนอกจากนี้อาจส่งผลถึงความเป็นพิษของธาตุอาหารต่อพืชได้ ทั้งเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เพิ่มต้นทุนการผลิต โดยไม่จำเป็น เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติใช้ในพื้นที่เพื่อลดต้นทุนการผลิตได้ แต่ด้วย ข้อจำกัดและขั้นตอนที่เกษตรกรต้องศึกษาเรียนรู้ก่อนการใช้ปุ๋ยสั่งตัด จึงมีการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดน้อยมาก และมีการอบรมถ่ายทอดความรู้นำร่องในศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนของแต่ละอำเภอเท่านั้น

อำเภอนาเชือก มีศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนอยู่ที่บ้านห้วยหิน หมู่ที่ ๓ ตำบลนาเชือก ในพื้นที่ พร้อมสำหรับการแนะนำ เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดหรือการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินส่งต่อสู่เกษตรกรหมู่บ้านอื่น เพื่อให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ ให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่จริงของตนเองต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑.เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และสามารถใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินได้

๒.เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

๓. เป้าหมาย เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองกุง จำนวน ๑๐๐ คน

๔. ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๘ – กันยายน ๒๕๗๐

๕. พื้นที่ดำเนินการ

- ทุกหมู่บ้านในเขตตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

๖. กิจกรรม

- สนับสนุน/จัดหางบประมาณเพื่อ
- ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๗. วิธีการดำเนินงาน

- รับสมัครเกษตรกรเพื่อร่วมโครงการจำนวน ๑๐๐ คน ใน ๑๑ หมู่บ้าน
- อบรมและตรวจวิเคราะห์ดิน
- การคำนวณการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การผสมปุ๋ยใช้เอง

๘. งบประมาณ

- ค่าชุดตรวจดินจำนวน ๖ ชุด (๑ ชุด ตรวจได้ ๕๐ ตัวอย่าง) ชุดละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- จัดอบรมเกษตรกร
- ค่าวิทยากรจำนวน

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกรสามารถใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินได้
- เกษตรมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง

โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด และน้ำหมักชีวภาพ

๑. หลักการและเหตุผล

เพื่อเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ การปรับปรุงดินเป็นการลดต้นทุนในการผลิตเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ของดิน เพื่อเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปุ๋ยพืชสดและนำไปสู่เกษตรอินทรีย์และลดต้นทุกการผลิต องค์การบริหารส่วนตำบลสะแบงจึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมเกษตรกรปลูกปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ ของดินขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตพืชผลการเกษตร

๒. เพื่อลดต้นทุนในการผลิตของเกษตรกรในการใช้ปุ๋ยเคมี

๓. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปุ๋ยพืชสุดและเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกปุ๋ยพืช

๓. เป้าหมาย เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองกุง จำนวน ๑๐๐ คน

๔. ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๘ – กันยายน ๒๕๖๙

๕. พื้นที่ดำเนินการ

- ทุกหมู่บ้านในเขตตำบลหนองกุง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

๖. วิธีการดำเนินงาน

๑ สำรวจเกษตรกรที่มีความสนใจปลูกปุ๋ยพื.ชสด

๒ ติดต่อวิทยากรผู้ให้ความรู้เรื่องปุ๋ยพืชสดและจัดหาเมล็ดพันธุ์

๓ จัดทำหนังสือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมเกษตรกรปลูกปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่ม ความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เกษตรกรได้รับทราบ

๔ ดำเนินการโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมเกษตรกรปลูกปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๕ ติดตามการดำเนินงานและประเมินผล

๗.งบประมาณ

๑๐,๐๐๐ บาท

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในประโยชน์ของการปลูกปุ๋ยพืชสด
- เกษตรกรใช้วิธีไถกลบตอซังแทนการเผาตอซังข้าว